

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Annika Bauman

VOLITATUD ETTEVÕTJA STAATUS JA SELLE
RAKENDAMINE EESTIS

Lõputöö

Juhendaja:

Lembit Sullakatko, BA

Tallinn 2008

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Finantskolledž	Kuu ja aasta: Mai, 2008
Töö pealkiri: Volitatud ettevõtja staatus ja selle rakendamine Eestis	
Töö autor: Annika Bauman	alkiri:
Referaat: <p>Lõputöö on kirjutatud eesti keeles teemal “Volitatud ettevõtja staatus ja selle rakendamine Eestis”. Lõputöö on kokku 53 leheküljel ning viidatud on 25 allikale, millest 17 on eesti- ning 8 inglisekeelsed. Töö koosneb sissejuhatusest, kolmest peatükist, kokkuvõttest ja inglisekeelsest kokkuvõttest. Lisaks sisaldab töö 2 lisa.</p> <p>Lõputöö esimene peatükk käsitleb volitatud ettevõtja staatuse tekkelugu ning teine staatuse taotlusprotsessi. Kolmas peatükk käsitleb volitatud ettevõtja hüvesid ning volitatud ettevõtja staatuse peatamist ja kehtetuks tunnistamist. Lisaks on kõikides peatükkides paralleelselt teoreetilise osa analüüsimisega esitatud töö raames korraldatud uurimusest saadud tulemused.</p> <p>Töö eesmärgiks on välja selgitada, kas Eesti ettevõtjad on teadlikud volitatud ettevõtja staatuse peamistest omadustest. Selleks, et töö eesmärki saavutada, uuritakse esmalt, millised on volitatud ettevõtja staatuse peamised omadused. Selle järel korraldatakse ankeetküsitlus, milles palutakse vastata küsimustele, mis on kõige tihedamalt seotud volitatud ettevõtja staatusega.</p> <p>Lähtuvalt töö eesmärgist püstitas autor järgmise hüpoteesi: Eesti ettevõtjad ei ole teadlikud volitatud ettevõtja staatuse peamistest omadustest, millest tulenevalt ei ole olnud küllaldane ettevõtjate teavitamine. Hüpoteesi tõestamiseks viis autor läbi ankeetküsitluse isikute seas, kes puutuvad igapäevaselt kokku rahvusvahelise kaubandusega.</p>	

Lõputöö tulemuseks on ülevaade volitatud ettevõtja staatusest, probleemidest, mis võivad tekkida seoses staatuse rakendamisega ning ettevõtjate teadlikkusest nimetatud teemast. Samuti antakse lõputöö tulemusena Maksu- ja Tolliametile soovitus selles osas, kuidas tõsta isikute teadlikkust volitatud ettevõtja staatusest.

Võtmesõnad: Volitatud ettevõtja staatuse olemus, taotlemine, hüved, peatamine, kehtetuks tunnistamine

Keywords: essence of authorised economic operator, applying, benefits, suspension, invalidation

Säilitamise koht:

Kaitsmisele lubatud:

Juhendaja: Lembit Sullakatko

allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. VOLITATUD ETTEVÕTJA STAATUS MAAILMA TOLLIORGANISATSIOONIS, EUROOPA LIIDUS JA EESTIS	8
1.1. Volitatud ettevõtja staatuse idee Maailma Tolliorganisatsioonis	8
1.2. Volitatud ettevõtja staatuse rakendamine Euroopa Liidus	9
1.3. Seoses volitatud ettevõtja staatusega rakendatavad tolliprogrammid Eestis	11
1.4. Volitatud ettevõtja staatusega seonduva info edastamine Eestis	14
2. VOLITATUD ETTEVÕTJAKS SAAMINE.....	17
2.1. Volitatud ettevõtja staatuse taotlemine	17
2.2. Kriteeriumid, millele peab volitatud ettevõtja vastama	20
2.3. Volitatud ettevõtja sertifikaadi väljastamine	27
3. VOLITATUD ETTEVÕTJA SERTIFIKAADID, NENDE PEATAMINE JA KEHTETUKS TUNNISTAMINE.....	29
3.1. Volitatud ettevõtja sertifikaadid.....	29
3.2. Volitatud ettevõtja sertifikaadi peatamine	34
3.3. Volitatud ettevõtja sertifikaadi kehtetuks tunnistamine.....	38
KOKKUVÕTE	40
SUMMARY	42
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	44
LISA 1 - KÜSITLUS	47
LISA 2 - VOLITATUD ETTEVÕTJA SERTIFIKAADI TAOTLUS.....	52

SISSEJUHATUS

Alates 1. jaanuarist 2008 on ettevõtjatel võimalus taotleda volitatud ettevõtja staatust. Sellega seoses on lisatud Euroopa Ühenduse Tolliseadustikku ja selle Rakendussätetesse palju uusi artikleid, mis sätestavad tingimused ja kriteeriumid volitatud ettevõtja staatuse andmise, peatamise ja kehtetuks tunnistamise kohta. Uus regulatsioon annab ettevõtjatele võimaluse saada tolli poolt aktsepteeritud ja tunnustatud koostööpartneriks, kellel on võimalus kasutada tolliformaalsustega seotud toimingute tegemisel Tolliseadustikust ja selle Rakendussätetest tulenevaid lihtsustusi ja hõlbustusi.

Volitatud ettevõtja teema on päevakajaline eelkõige oma uudsuse tõttu. Samuti tõestab teema aktuaalsust asjaolu, et seoses staatuse äsjase rakendamisega ei ole jõutud avaldada ühtki terviklikku eestikeelset väljaannet, mis annaks ettevõtjatele ülevaate volitatud ettevõtja staatusest ning mis samas aitaks ennetada probleeme, mis staatuse rakendamisel tekkida võiksid. Hetkeks ei ole volitatud ettevõtjate staatuse regulatsiooni vähesest kehtivusajast tulenevalt välja kujunenud ka normide rakendamise praktikad, sh kohtupraktikat, millest toll ja ettevõtjad saaksid juhinduda. Seega on käesolev töö, tuues välja normide rakendamisel tekkida võivad probleemid ja pakkudes välja neile lahendusi, kasutatav nii ettevõtjatele kui ka tolliametnikele abivahendina normide tõlgendamisel ja rakendamisel ning seeläbi praktika kujundamisel.

Käesoleva töö eesmärgiks on välja selgitada, kas Eesti ettevõtjad on teadlikud volitatud ettevõtja staatuse peamistest omadustest.

Lähtuvalt töö eesmärgist püstitas autor järgmise hüpoteesi: Eesti ettevõtjad ei ole teadlikud volitatud ettevõtja staatuse peamistest omadustest, millest tulenevalt ei ole olnud küllaldane ettevõtjate teavitamine.

Selleks, et töö hüpoteesi kontrollida, antakse esialgu ülevaate volitatud ettevõtja staatusest. St, uuritakse, miks on peetud vajalikuks kehtestada volitatud ettevõtja staatus ning missuguseid uuendusi viiakse sisse seoses staatuse rakendamisega. Lisaks selgitatakse,

kuidas saada ja miks olla volitatud ettevõtja ning kuidas on reguleeritud staatuse peatamine ja kehtetuks tunnistamine.

Järgnevalt uuritakse, millisel määral on Eesti ettevõtjad teadlikud volitatud ettevõtja staatusest. Selleks palutakse 50 isikul, kes oma igapäevatoos puutuvad kokku rahvusvahelise kaubandusega ning kes on osa võtnud volitatud ettevõtja teemalistest koolitustest, vastata ankeetküsitluses küsimustele, mis on kõige tihedamalt seotud volitatud ettevõtja staatusega. Lisaks eeltoodule uuritakse, millal ja milliste infokanalite kaudu on vastav teave isikuteni jõudnud ning kuidas hinnatakse volitatud ettevõtja staatust ning selle kohta avaldatud teavet.

Tulenevalt asjaolust, et volitatud ettevõtja staatusega seonduvad õigusnormid on alles äsja rakendunud ning selles osas ei ole tekkinud veel praktikat, on lõputöös püstitatud hüpoteesi kontrollimisel otsitud vastust ka järgnevatele küsimustele:

- 1) Millised probleemid lahendab volitatud ettevõtja staatus?
- 2) Milliseid probleeme võib tekkida seoses volitatud ettevõtja regulatsiooniga Euroopa Ühenduse Tolliseadustikus ja selle Rakendussätetes?

Autor leiab, et ülaltoodud küsimuste käsitlemine on asjakohane, kuivõrd need on tihedalt seotud püstitatud hüpoteesiga - isikute teadlikkusega volitatud ettevõtja staatusest. Küsimuste käsitlemise eesmärgiks on luua kaalutlused, millest äriühingud saaksid volitatud ettevõtja staatuse taotlemise üle otsustamisel lähtuda.

Loetletud probleemidele vastust otsides ning püstitatud hüpoteesi kontrollimiseks uuritakse esimeses peatükis, miks on tekkinud vajadus volitatud ettevõtja staatuse järgi, millised on küsitluses osalenud isikute kogemused ja arvamused seoses volitatud ettevõtja staatusega ning missuguseid infotehnoloogilisi uuendusi viiakse Eestis sisse seoses staatuse rakendamisega.

Teises peatükis antakse ülevaade volitatud ettevõtjaks saamise protsessist ning uuritakse, kui teadlikud on Eesti ettevõtjad menetlusprotsessist. Kolmandas peatükis antakse ülevaade volitatud ettevõtja staatusega kaasnevatest hüvedest ning volitatud ettevõtja sertifikaatide peatamise ja kehtetuks tunnistamise alustest ja tingimustest. Lisaks uuritakse,

kui teadlikud on Eesti ettevõtjad erinevate sertifikaatide omadustest ning peatamise ja kehtetuks tunnistamise alustest.

Kogu töö ulatuses tuginetakse peamiselt elektrooniliselt kättesaadavatele Euroopa Komisjoni töödokumentidele ja määrustele. Seda seetõttu, et nendes allikates esitatud andmed volitatud ettevõtja staatuse kohta on kõige usaldusväärsemad, täpsemad ning põhjalikumad. Töös ei ole kasutatud erialast kirjandust kuna vastavasisuline kirjandus ei ole Eestis kättesaadav. Samuti ei uurita töös teemakohaseid kohtulahendeid kuna töö kirjutamise ajaks ei olnud jõustunud ühtki lahendit, millele oleks lõputöös saanud tugineda.

1. VOLITATUD ETTEVÕTJA STAATUS MAAILMA TOLLIORGANISATSIOONIS, EUROOPA LIIDUS JA EESTIS

1.1. Volitatud ettevõtja staatuse idee Maailma Tolliorganisatsioonis

Maailmas üha enam levima hakanud terrorism on sundinud Maailma Tolliorganisatsioonil (WCO – *World Customs Organization*) otsima meetodeid kindlustamaks WCO liikmesriikide vahel turvaline ja ohutu kaupade liikumine. Samas on liikmesriigid leidnud, et terrorismi vastane võitlus ei tohiks takistada kaupade kiiret liikumist, vaid vastupidiselt peaks edendama liikmesriikide vahelist ausat kaubavahetust.¹ Tulenevalt vajadusest tõsta WCO riikide turvalisuse ja julgeoleku taset, töötati 2004 aasta lõpus WCO poolt välja SAFE-raamistik (*Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade*), mis sätestab standardid turva- ja kaitsemeetmete ning tolliprotseduuride lihtsustamise kohta².

SAFE-raamistiku peamiseks eesmärgiks on kindlustada rahvusvaheline kaubandus terrorismi vastu, samal ajal võimaldades kaupade kiiremat ja hõlpsamat liikumist³. Raamistiku moodustavad 2 põhielementi: liikmesriikide tolliasutuste koostöö (*customs-to-customs*) ning tolli ja ettevõtjate vaheline koostöö (*customs-to-business*). Mõlemad raamistiku osad on suunatud rahvusvahelise kaubanduse edendamisele nii, et kaubavahetuse hõlbustamine ei seaks ohtu riikide turvalisust ja julgeolekut⁴.

Liikmesriikide tolliasutuste koostöö edukaks toimimiseks näeb SAFE-raamistik ette kindlad kriteeriumid, mida iga liikmesriik oma tollisüsteemis peaks rakendama. Nii näiteks on raamistikus sätestatud, et iga liikmesriik peaks andma endast kõik võimaliku, et oleks tagatud võimalikult efektiivne kaubasaadetiste kontroll, avastamiseks ja tõkestamiseks salakaubandust ning ebaausat kaubavahetust⁵. Lisaks on raamistikus sätestatud, et WCO

¹ Benefits from Implementation of the WCO Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade. 25.01.2008

² World Customs Organization. Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade, lk 5. 17.12.2007

³ Sullivan H, Van Arnam R. New WCO criteria for authorized economic operator. 19.12.2007

⁴ World Customs Organization. WCO Safe Framework of Standards, lk 6. 17.12.2007

⁵ Benefits from Implementation of the WCO Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade. 25.01.2008

liikmesriigid peaksid tegema oma igapäevatoos koostööd teiste liikmesriikidega, et oluliselt raskendada salakaubandusele või terrorismile suunatud kaubavahetust⁶.

WCO on leidnud, et tolliasutuste ja ettevõtja koostöö ei ole sugugi vähem tähtsam kui erinevate liikmesriikide tolliasutustevaheline koostöö. Pigem on jõutud järeldusele, et vaid läbi avaliku- ja erasektori efektiivse koostöö on võimalik minimeerida riske, mis rahvusvahelise kaubavahetusega võivad kaasneda. Tolliasutuste ja ettevõtja koostöö toimimiseks näeb SAFE-raamistik ette volitatud ettevõtja staatuse rakendamist WCO liikmesriikides, sealhulgas Eestis.⁷ SAFE-raamistiku kohaselt omistatakse volitatud ettevõtja staatus turvalistele ja ohututele ettevõtjatele, kes oma majandustegevuses lähtuvad äritegevuse heast tavast⁸. Seega oleks volitatud ettevõtja staatus WCO nägemuse kohaselt kui tunnustus ausatele ja koostööaldis ettevõtjatele.

Käesoleva töö raames korraldati uurimus⁹, mille käigus küsitleti 50 isikut, kes oma igapäevatoos puutuvad otseselt või kaudselt kokku rahvusvahelise kaubandusega. Küsitluse esmaseks eesmärgiks oli uurida, kas WCO poolt püstitatud nägemus volitatud ettevõtjast on jõudnud Eesti ettevõtjateni. Enamus vastanutest (üle 80%) märkis, et volitatud ettevõtja staatus on rahvusvahelises tarneahelas oleva äriühingu tunnustamine usaldusväärse ja turvalise partnerina, kellel on sellest tulenevalt õigus tolliformaalsustega seotud soodustustele. Vastusest selgub, et WCO idee volitatud ettevõtjast on edukalt jõudnud Eesti äriühinguteni.

1.2. Volitatud ettevõtja staatuse rakendamine Euroopa Liidus

Lähtudes WCO ettepanekust rakendada volitatud ettevõtja staatus kõikides WCO liikmesriikides, võeti 13. aprillil 2005 Euroopa parlamendi ja Euroopa Liidu nõukogu poolt vastu määrus nr 648/2005. Määrusega anti Euroopa Liidu poolt heakskiit volitatud ettevõtja idee rakendamisele, mille tulemusel muudeti Euroopa ühenduse tolliseadustikku

⁶ World Customs Organization. WCO Safe Framework of Standards, lk 10. 17.12.2007

⁷ World Customs Organization. Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade, lk 13, 14. 17.12.2007

⁸ Benefits from Implementation of the WCO Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade, 25.01.2008

⁹ Vt Lisa 1

(ÜTS) selles osas, mis puudutab eelkõige Euroopa Liidu liikmesriikide turvalisust ja julgeolekut. Muudatuse peamiseks eesmärgiks oli tagada läbi volitatud ettevõtja staatuse rakendamise ohutus ühiskonnas ning tõhustada tolliadministratsioonide tegevust selles vallas¹⁰.

Määruses 648/2005 märgiti, et Euroopa ühenduse tolliterritooriumile ja sealt välja viidavate kaupade hõlpsaks ja kiireks liikumiseks on vaja kehtestada tollikontrolli kaitsele võrdväärne kontrolli tase, mis samas ei piiraks kaupade kiiret liikumist liikmesriikide ja ühenduseväliste riikide vahel, vaid vastupidiselt edendaks ausat kaubavahetust¹¹. Euroopa parlament ja nõukogu leidsid, et liikmesriikide ja ühenduseväliste riikide kaubavahetus tuleks allutada sellisele kontrollile, kus tolli ressursid oleks suunatud sinna, kus neid on kõige rohkem vaja, samal ajal vähendades tollikontrolli seal, kus ettevõtjad tegelevad seadusliku kaubavahetusega¹².

Tuginedes Euroopa parlamendi määrusele 648/2005, võeti 18. detsembril 2006 Euroopa komisjoni poolt vastu määrus nr 1875/2006, millega muudeti Euroopa ühenduse tolliseadustiku rakendussätteid (ÜTSRS). Muudatuse eesmärgiks oli viia volitatud ettevõtja staatuse mõiste sellisele tasandile, et oleks võimalik staatust liikmesriikides ühetaoliselt rakendada. Määruses sätestati ühised tingimused ja kriteeriumid seoses volitatud ettevõtja sertifikaatide andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamiseks ning volitatud ettevõtja staatuse peatamiseks, samuti volitatud ettevõtja sertifikaatide kohaldamise ja väljaandmise eeskirjad.

Teadaolevalt on Eesti alates 1. maist 2004 täieõiguslik Euroopa Liidu liige. Sellest tulenevalt kuuluvad Eestis vahetult kohaldamisele kõik Euroopa Liidu määrused, sealhulgas ÜTS (määrus nr 2913/1992) ning ÜTSRS (määrus nr 2454/1993). Seega toimub volitatud ettevõtja staatuse rakendumine Eestis vastavalt ÜTSis ja ÜTSRSis sätestatud artiklitele.

Tähelepanu väärrib, et ÜTSi ja ÜTSRSi muutmise ja täiendamiseega ei loodud kauba tarneahelas olevatele ettevõtjatele uusi õigusi ja kohustusi, mida enne muudatuste ja

¹⁰ Kapsi, H. Muudatused ühenduse tolliseadustikus. 22.11.2007

¹¹ Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus nr 648/2005, 13. aprill 2005, millega muudetakse nõukogu määrust nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, eessõna

¹² Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Volitatud ettevõtja Compact mudel, lk 3. 20.11.2007

täienduste sisseviimist ettevõtjatel tekkida ei saanud. Uue õiguse loomise asemel hoopis lihtsustati kehtivat õigust, mille tulemusel anti ettevõtjatele võimalus lihtsustada ja kiirendada nende lubade taotlemist, mis ettevõtjatele erinevad hüvesid ja soodustusi võiksid pakkuda. See tähendab, et kui enne muudatuste sisseviimist pidid ettevõtjad taotlema iga soodustust ja hüve eraldi, siis pärast uute sätete rakendumist on ettevõtjatel võimalus taotleda teatud komplekt hüvesid vaid ühe, volitatud ettevõtja sertifikaadi, taotluse esitamisega.

Lisaks ühiste tingimuste ja kriteeriumite sätestamisele, lisati määrusesse juhised volitatud ettevõtja staatuse rakendamise kohta selles vallas, mis puudutab liikmesriikide vahelist suhtlust. See tähendab, et pärast ÜTSRSi muudatuste sisse viimist kehtestati liikmesriikidele kohustus rakendada oma infosüsteemidesse uued või täiendatud tolliprogrammid, mis võimaldaksid kõikidel Euroopa ühenduse tolliasutustel võtta osa ning saada pidevat teavet Euroopa ühenduses toimuvatest volitatud ettevõtjate sertifikaatide menetlemisest.

1.3. Seoses volitatud ettevõtja staatusega rakendatavad tolliprogrammid Eestis

Uute elektrooniliste tollisüsteemide arendamisega hakati tegelema juba 2004 aastal, kui Eesti liitus Euroopa Liiduga. Olemasolevate tollisüsteemide uuendamine oli vältimatu, kuna need olid amortiseerunud ning ei vastanud enam Euroopa ühenduses kehtivatele üldistele standarditele. Sellest tulenevalt valmis 2004. aastaks Eesti riiklik automatiseeritud transiidisüsteem NCTS¹³ ning 1. maiks 2006 impordi- ja ekspordideklaratsioonide töötlemise süsteem COMPLEX¹⁴.

Seoses volitatud ettevõtja staatuse rakendamisega näeb ÜTSRS ette transiidisüsteemi NCTS-i uuendamise kohustuse kõikides liikmesriikides, sealhulgas Eestis¹⁵. NCTS-i uuendatud versioon peab olema valmis rakenduma 2009. aasta keskpaigas¹⁶. Uuenduste

¹³ Maksu- ja Tolliamet. 2004. aasta arendusprojektide loetelu. 27.01.2008

¹⁴ Maksu- ja Tolliamet. Tollideklaratsioonide töötlemise süsteem COMPLEX. 25.01.2008

¹⁵ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, eessõna

¹⁶ Euroopa komisjon. E-tolli mitmeaastane strateegiline plaan, 2007. aasta muudatus, lk 8. 14.11.2007

tulemusel lisatakse senisele arvutipõhisele transiidi-deklaratsioonide kontrollimise süsteemile impordi ja ekspordi kontrollisüsteemid, ettevõtjate registreerimise ja identifitseerimise süsteem ning volitatud ettevõtjate andmebaas¹⁷.

Uuendused peavad võimaldama ettevõtjatel esitada oma elektroonilisi saabumis-, väljumiseelseid-, üld- ja tollideklaratsioone nii, et nendes esitatud andmed muutuksid automaatselt kättesaadavaks kõigile tolliasutustele, kes vastutavad selle piirkonna eest, kust kaubad on pärit, kuhu liiguvad või kus paiknevad, sõltumata asjaomasest liikmesriigist¹⁸. NCTS-i täiendamine võimaldab volitatud ettevõtjatega seonduva teabe kiiremat liikumist Eesti ja teiste liikmesriikide vahel, millest tulenevalt on volitatud ettevõtjatele tagatud nende kauba kiirem käitlemine.

Järgmise etapina tuleb Eesti tolliasutustel välja arendada ühtsed elektroonilised juurdepääsupunktid nendele Euroopa Liidu infoportaalidele, mis puudutavad põhiliselt ettevõtja huve. Nimetatud juurdepääsupunktid peavad tagama ettevõtjatele võimaluse olla kursis sellega, kes ühenduses asutatud tarneahela liikmest on volitatud ettevõtja ning kes mitte. Samuti peaks ühise infoportaali loomise tulemusel olema ettevõtjatel ligipääs infole, mis ütleks, missugune sertifikaat volitatud ettevõtjale on antud ning kas selle omanikule on seatud piiranguid või kitsendusi seoses sertifikaadi kasutamisega. Ühtsete juurdepääsupunktide loomiseks on Eesti tolliasutused tööd juba alustanud, kuid kuna infoportaali ei ole võimalik juurutada enne, kui pole valminud ja rakendunud NCTS-i uuendused, siis on portaali prognoositavaks valmimise aastaks seatud aasta 2011.¹⁹

ÜTSRSis on lisaks eeltoodule märgitud ka uute impordi- ja ekspordisüsteemide väljatöötamist liikmesriikides. Nimelt peavad aastaks 2013 olema lõpule viidud täielikult automatiseeritud impordi (AIS)- ja ekspordisüsteemide (AES) põhilised arendus-, testimis- ja rakendustööd²⁰. Eestis rakendatav programm peab olema sisse viidud nii, et Eesti tolliasutustel oleks võimalik saada teiste liikmesriikide tolliasutustelt kiiret teavet, menetlemaks andmeid, mis on seotud volitatud ettevõtja staatuse andmisega²¹. Samuti

¹⁷ Friedenthal, L. Euroopa Liidu E-tolli strateegia elluviimine. 17.01.2008

¹⁸ Euroopa komisjon. E-tolli mitmeaastane strateegiline plaan, 2007. aasta muudatus. Lisa 2, lk 23. 12.12.2007

¹⁹ *samas*, 8

²⁰ *sama*

²¹ Maksu- ja Tolliamet. Mitemeaaastane strateegiline plaan e MASP. 16.01.2008

peavad teised liikmesriigid võimaldama Eestile ligipääsu oma programmidele, et tagatud oleks vastastikune teabevahetus²².

Loodav süsteem peab lisaks andmevahetusele võimaldama ühes liikmesriigis algavaid impordi- ja ekspordiprotseduure lõpule viia teises liikmesriigis ilma, et sama teavet tuleks uuesti esitada teises liikmesriigis. Selleks luuakse lisaks AIS-i ja AES-i kõrvale ettevõtjate registreerimise ja identifitseerimise süsteem EORI, mille eesmärgiks on tagada volitatud ettevõtjatele võimalus teostada tolliprotseduure ükskõik millises liikmesriigis ilma end selles liikmesriigis eraldi registreerimiseta. See tähendab, et ettevõtjad, kes on ühes liikmesriigis registreeritud volitatud ettevõtjana, ei pea end eraldi registreerima teises liikmesriigis, et oleks võimalik teostada erinevaid tolliprotseduure.²³

Enne, kui programmid AIS, AES ja EORI ei ole rakendunud, peab ettevõtja (nii volitatud ettevõtja staatusega kui ka ilma staatusega) teises liikmesriigis tolliformaalsuste teostamiseks end registreerima mitteresidendist juriidilise isikuna. See võib aga olla paljude ettevõtjate jaoks küllaltki ebameeldiv protsess, kuna sageli võivad tekkida arusaamatused keelebarjääri tõttu ning registreerimisprotsess võib selle tõttu venida lubamatult pikaks.

Näiteks, kui Läti ettevõtte soovib importida või eksportida kaupa läbi Eesti, peab ta leidma Eestis esindaja (näiteks tolliagendi teenuseid osutav firma), kes oleks nõus teostama tema eest registreerimisformaalsused. Kui esindaja on leitud, peab Läti ettevõtte kirjalikult oma esindajat volitama, et tal oleks võimalik Läti residentide Eestis registreerida. See protsess võib aga osutuda aeganõudvaks, mille tõttu võivad jääda omakorda venima ekspordi- või impordiprotseduurid. Loomulikult võib Läti residentist juriidiline isik ise registreerimisprotsessi läbi viia, kuid see eeldab, et ettevõtte leiab Eesti Maksu- ja Tolliameti koduleheküljelt üles vajaliku blanketi, faksi- ning telefoninumbri. See võib aga ettevõttel veelgi enam aega nõuda, kuna vajaliku info üles leidmine võib keelebarjääri puhul osutuda üsna keeruliseks. Tulenevalt eeltoodust arvab autor, et ühtse ettevõtjate tuvastamise süsteemi rakendamine lihtsustab kindlasti paljude nende ettevõtjate tegevust, kes soovivad impordi- ja ekspordiformaalsuseid teostada mujal, kui oma residentsusriigis.

²² European Commission. The Authorised Economic operator, lk 6, 7. 28.11.2007

²³ Euroopa komisjon. E-tolli mitmeaastane strateegiline plaan, 2007. aasta muudatus. Lisa 2, lk 25. 12.12.2007

1.4. Volitatud ettevõtja staatusega seonduva info edastamine Eestis

Samal ajal, kui tegeletakse vanade tolliprogrammide uuendamisega ja uute tolliprogrammide loomisega, on Maksu- ja Tolliamet võtnud endale kohustuse teavitada asjaomaseid isikuid²⁴ volitatud ettevõtja staatuse rakendumisest. Teavitustööga alustati 2007 aasta alguses, kui Maksu- ja Tolliameti koduleheküljel avaldati esmane info volitatud ettevõtja staatusest. Peamine teavitustöö sai alguse sama aasta juunis, kui Maksu- ja Tolliameti poolt hakati läbi viima volitatud ettevõtja staatust tutvustavaid koolitusi. Esialgu toimusid koolitused 1-2 korda kuus, kuid alates 2007. aasta lõpust hakati sarnaseid infotunde läbi viima kuni 4 korda kuus.²⁵ Tänapäevaks, kui volitatud ettevõtja staatus on rakendunud, ei ole koolituste arv kuus vähenenud, mis näitab, et asjaomastel isikutel on endiselt suur huvi volitatud ettevõtja staatuse vastu.

Töö raames korraldatud uurimuses²⁶ küsiti asjaomaste isikute käest, millal nad on saanud infot volitatud ettevõtja staatuse kohta. Selle peale märkis 64% vastanutest 2007. aasta teist poolt, ning tervelt 18% märkis 2008. aasta algust. See tähendab, et isikud, kes oma igapäevatoos puutuvad kokku rahvusvahelise kaubandusega, on staatusest teada saanud alles vahetult enne selle rakendumist või alles siis, kui staatus on juba rakendunud. Autori arvates oleks pidanud sarnase teavitustööga alustama juba näiteks 2006. aasta teisel poolel, sest sellisel juhul oleks ettevõtjatel jäänud piisavalt aega uue regulatsiooniga harjumiseks ning staatusega kaasnevate hüvede ja kohustuste kaalutlemiseks, millest tulenevalt oleks staatuse rakendumise hetkel ettevõtjal juba teada, kas taotleda staatust või mitte.

Järgnevalt uuriti, milliste infokanalite kaudu on informatsioon volitatud ettevõtjast jõudnud asjaomaste isikuteni. Kuna uurimuses²⁷ osalenute valimi moodustasid isikud, kes olid osa võtnud volitatud ettevõtja staatuse teemalistest koolitustelt, siis kõik vastajad märkisid, et teave volitatud ettevõtjast on saadud erinevatelt koolitustelt. Lisaks märgiti, et informatsiooni on saadud internetist (66%) ning kolleegidelt ja tuttavatelt (62%). Märkimist väärrib, et mitte ükski vastanutest ei ole informatsiooni volitatud ettevõtjast

²⁴ Asjaomasteks isikuteks loetakse käesolevas töös isikuid, kes oma igapäevatoos puutuvad kokku rahvusvahelise tarneahelaga (nt tootjad, eksportijad, ekspediitorid, laopidajad, tollimaaklerid, vedajad ja importijad)

²⁵ Maksu- ja Tolliamet. AEO kliendikoolitused. 12.06.2006

²⁶ Vt Lisa 1

²⁷ sama

saanud meediaväljaannete (televisioon, raadio, ajakirjandus) kaudu. Autori arvates tuleks Maksu- ja Tolliametil võrdväärselt tähelepanu pöörata nii koolitustele kui ka sellistele infokanalitele, mille vaatajas- ja kuulajaskond on märgatavalt suurem (ajakirjandus, televisioon). Seda sellepärast, et ajakirjanduse ja televisiooni kaudu levib teave ka nende ettevõtjateni ja isikuteni, kellel teatud põhjustel ei ole võimalik koolitustelt osa võtta.

Samuti paluti küsitluses²⁸ kommenteerida informatsiooni, mida isikud on volitatud ettevõtjast saanud. 66% vastanutest märkis, et teave on olnud piisav teadmaks põhiinformatsiooni, kuid vähene teadmaks detaile. 16% märkis, et info on olnud vähene ning 18% pidas infot puudulikuks. Koolitustel ja Maksu- ja Tolliameti koduleheküljel jagatavat teavet ei pidanud täielikuks ükski vastaja, millest võib järeldada, et ettevõtjad ja asjaomased isikud sooviksid saada detailsemat teavet volitatud ettevõtja staatuse kohta. Sellest tulenevalt pidas vaid 10% küsitluses²⁹ osalenutest seni läbiviidud teavitustööd edukaks. Enamus (90%) märkis, et teavitustöö ei ole olnud piisav, märkides põhjuseks just info vähesust ja pealiskaudsust.

Autori arvates on just puuduliku teavitustöö tõttu ettevõtjate meelestatus volitatud ettevõtja teema suhtes üldjoontes negatiivne. Nimelt paluti uurimuses³⁰ vastata küsimusele, mis puudutas vastaja isikliku suhtumist volitatud ettevõtja staatusesse. On tähelepanuväärne, et 68% vastanutest märkis, et volitatud ettevõtja staatuse andmisega seotud regulatsioon on puudulik. Lisaks arvas 56% vastanutest, et staatuse andmise idee on ebareaalne, millest võib järeldada, et rohkem kui pooled vastanutest ei usu staatuse edukasse rakendumisse. Vaid 10% vastanutest usub, et volitatud ettevõtja staatus rakendub ilma takistusteta.

Tulenevalt eeltoodust, arvab autor, et teavitustöö volitatud ettevõtja staatuse rakendamisest oleks pidanud olema ning peaks olema tõhusam. Näiteks peaks Maksu- ja Tolliamet lisaks koolitustel jagatavale materjalile jagama käsiraamatuid, kust oleks võimalik leida täpset infot volitatud ettevõtja staatuse kohta. Samuti võiks sarnane käsiraamat olla virtuaalselt kättesaadav Maksu- ja Tolliameti koduleheküljel.

²⁸ sama

²⁹ sama

³⁰ sama

Autori arvates peaks nimetatud käsiraamat olema orienteeritud eelkõige ettevõtjatele, mistõttu tuleks selles eriti rõhutada volitatud ettevõtja staatuse taotlemisprotsessi ning hüvesid, mis kaasnevad volitatud ettevõtja staatusega. Seda seetõttu, et kui ettevõtte ei ole teadlik hüvedest, mis staatusega kaasnevad, siis ei näe ta ka põhjust, miks sertifikaati taotleda. Selle väite tunnistuseks võib tuua uurimuses³¹ selgunud asjaolu, et 92% vastanutest ei pea vajalikuks taotleda volitatud ettevõtja sertifikaati. Autor usub, et kui ettevõtjatele ja asjaomastele isikutele tehtaks teatavaks detailne teave volitatud ettevõtja staatusega seonduvast, siis oleks kindlasti rohkem ettevõtjaid, kes oleksid positiivselt meelestatud staatuse suhtes. Sellest tulenevalt oleks kindlasti ka rohkem neid ettevõtjaid, kes volitatud ettevõtja sertifikaati sooviks taotleda.

³¹ *sama*

2. VOLITATUD ETTEVÕTJAKS SAAMINE

2.1. Volitatud ettevõtja staatuse taotlemine

Volitatud ettevõtja staatust saavad taotleda äriühingud, kes on aktiivselt kaasatud rahvusvahelisse kaubandusse ja kes puutuvad igapäevaselt kokku tolliüksustega. Üheks volitatud ettevõtja staatuse taotlemise põhitingimuseks on, et ettevõtjad, kes soovivad staatust taotleda, peavad olema asutatud Euroopa ühenduses, kuid teatavatel juhtudel, nagu näiteks laevandus- või lennundusettevõtete puhul, ei pea äriühing olema asutatud mõnes ühenduse liikmesriigis, vaid piisab ka asjaolust, et ta omab ühenduse territooriumil piirkondlikku kontorit³².

Volitatud ettevõtja staatuse taotlusi võib võtta vastu üksnes ettevõtjatelt, kes oma äritegevuse käigus on seotud tollialaste õigusaktidega hõlmatud tegevusega³³. Näiteks ei saa selle määratluse kohaselt volitatud ettevõtja staatust taotleda Euroopa Liidus asuv tarnija, kes ei ole seotud tollitoimingutega ja kes tarnib juba vabas ringluses olevat toorainet ühenduses asuvale tootjale³⁴. Samuti ei saa sel juhul taotleda volitatud ettevõtja staatust transpordiettevõtja, kes veab üksnes vabas ringluses olevat kaupa ühenduse tolliterritooriumil.

Ettevõtja määratlus ei piirdu mõiste „tollialaste õigusaktidega hõlmatud tegevusega seotud” puhul ainult otsese seotusega. Näiteks võib eksporditavaid kaupu tootev ettevõtja taotleda volitatud ettevõtja staatust ka juhul, kui ekspordi tolliformaalsusi täidab teine isik (näiteks tollimaakeri teenuseid osutav ettevõtte)³⁵. Sel juhul ei puutu tootja otseselt kokku tolliformaalsustega, kuid siiski, esindades tarneahela olulist osa, on ettevõttel võimalus taotleda volitatud ettevõtja sertifikaati.

³² HM Revenue & Customs. Authorised Economic Operators. 20.12.2007

³³ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 1, p. 12

³⁴ Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised, lk 8. 26.11.2007

³⁵ sama

Ettevõtja, kes vastab ÜTSRSi artikli 1 punktis 12 toodud tingimustele, esitab taotluse elektrooniliselt või paber kandjal³⁶ liikmesriigile, kes tunneb kõige paremini taotleja tolliga seotud toiminguid³⁷. Taotluses märgitakse olulisemad andmed ettevõtte kohta (taotleja nimi, asukoht, tegevuskoht, kontaktisikud, registreerimisnumbrid) ning märgitakse ära, millist sertifikaati³⁸ taotleda soovitakse. Kui taotlus ei sisalda kõiki nõutavaid andmeid, teeb taotluse vastu võtnud tolliasutus ettevõtjale 30 päeva jooksul ettepaneku korrigeerida esitatud taotlust³⁹. Taotluse näidis on esitatud lisa 2.

Pärast taotluse nõuetekohast täitmist esitatakse see ühele järgnevast tolliasutusest:⁴⁰

- 1) liikmesriigi tolliasutusele, kus on hoiul või kättesaadav taotleja asjaomase tolliprotseduuriga seotud keskne raamatupidamine⁴¹ ning kus teostatakse taotletava volitatud ettevõtja sertifikaadiga hõlmatud toiminguid vähemalt osaliselt;
- 2) liikmesriigi tolliasutusele, kus pädeval tolliasutusel on infotehnoloogia ja arvutivõrgu abil taotleja arvutisüsteemi kaudu võimalik ligi pääseda taotleja asjaomase tolliprotseduuriga seotud kesksele raamatupidamisele ning kus toimub taotleja põhiline logistiline juhtimistegevus ja kus teostatakse taotletava volitatud ettevõtja sertifikaadiga hõlmatud toiminguid vähemalt osaliselt.

Taotleja keskne raamatupidamine, millele on osutatud nimetatud punktides, peab sisaldama andmeid ja dokumentatsiooni, mis võimaldavad tolliasutusel kontrollida volitatud ettevõtja sertifikaadi saamiseks vajalikke tingimusi ja kriteeriume ning teostada nende üle järelevalvet⁴². See tähendab, kui ettevõtte tellib tolliga seotud raamatupidamise teises riigis asuvalt isikult, peab ettevõtte tagama, et selle liikmesriigi tolliasutus, kus ta on asutatud, pääseks elektrooniliselt ligi teises riigis hoitavatele dokumentidele⁴³.

³⁶ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse Tolliseadustik, artikkel 14c, lg 1

³⁷ Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised, lk 24. 26.11.2007

³⁸ Sertifikaat tollialased lihtsustused, sertifikaat turvalisus ja julgeolek või sertifikaat tollialased lihtsustused ning turvalisus ja julgeolek

³⁹ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14c, lg 2

⁴⁰ *Samas*, 14d, lg 1, p. a, b

⁴¹ Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised, lk 24. 26.11.2007

⁴² Volitatud ettevõtjaid käsitleva katsemeetme aruanne, lk 4. 05.12.2007

⁴³ Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised, lk 26. 26.11.2007

Näiteks: Ettevõtte C on asutatud Rootsis. Kogu tema äritegevus toimub Rootsis, välja arvatud Eestist tellitav raamatupidamisteenus⁴⁴. Vastavalt ÜTSRSi artiklile 14d lõike 2 punktile b peab ettevõtja tagama Rootsi tolliasutusele elektroonilise juurdepääsu Eestis asuvatele raamatupidamisdokumentidele.

Pärast taotluse esitamist kontrollib pädev tolliasutus, kas taotlus vastab ÜTSRSi artiklites 14c ja 14d sätestatud tingimustele. Samuti kontrollitakse, ega taotlejat ei ole süüdistatud ega mõistetud süüdi oma majandustegevusega seotud raske kuriteo toimepaneku eest ning seda, et taotluse esitamise hetkel ei toimuks pankrotimenetlust. Kui taotlejal on tolliasjades seaduslik esindaja, kes tegutseb taotleja seadusliku esindajana, kontrollitakse, ega esindajat ei ole süüdistatud ega mõistetud süüdi tollieeskirjade rikkumisega seotud raske kuriteo eest.⁴⁵

Paraku ei ole aga ÜTSRSi artiklis 14f määratletud, mis on raske kuritegu Tolliseadustiku mõistes, mistõttu tuleb mõiste määratlemiseks pöörduda siseriikliku õiguse poole. Eesti karistusseadustik (KarS) ei määratle küll raske kuriteo mõistet, kuid sätestab kuriteo mõiste. Nimelt on KarSi § 3 lg 3 kohaselt kuritegu süütegu, mille eest on füüsilisele isikule põhikaristusena ette nähtud rahaline karistus või vangistus ja juriidilisele isikule rahaline karistus või sundlõpetamine⁴⁶. Seega võiks KarSi kohaselt raskeks kuriteoks Eestis pidada näiteks salakaubavedu, keelatud ja eriluba nõudva kauba sisse- või väljavedu ning ebaseaduslike toimingute teostamist tollisoodustust omava kaubaga⁴⁷.

Autori arvates peaks raske kuriteo mõiste olema sätestatud ühenduse tolliseadustikus või selle rakendussätetes, sest see, mis ühes liikmesriigis on määratletud raske kuriteona ei pruugi seda sama olla teises liikmesriigis. Samamoodi võib ühes liikmesriigis toime pandud vähemtähtis väärtegu olla teises liikmesriigis sätestatud raske kuriteona. Seetõttu arvab autor, et ühenduse tolliseadustik või selle rakendussätted peaks sätestama konkreetsed suunised raske kuriteo määratlemiseks, et oleks tagatud isikute võrdne kohtlemine kogu ühenduses. Näiteks võiks olla rakendussätetes esitatud näitlikustatud mitteamendav loetelu rikkumistest, mida tuleks pidada raskeks kuriteoks.

⁴⁴ *sama*

⁴⁵ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14f, p. b ja c

⁴⁶ RT I 2001, 61, 364, § 3 lg 3

⁴⁷ *samas*, § 391 – § 393

Kui taotleja või tema esindaja ei täida taotlusele esitatud nõudeid, siis esitatud taotlust volitatud ettevõtja sertifikaadi taotlemise kohta ei kiideta heaks, ning edasist menetlust ei jätkata. Kui aga taotleja on nõuetekohaselt täitnud kõik nõutavad dokumendid ning ei ole vastuolus artiklis 14c ja 14d nimetatud tingimustega, siis taotlus aktsepteeritakse, ning algab taotluse menetlemise tähtaeg 300 kalendripäeva⁴⁸. Selle aja jooksul viiakse läbi ettevõtte audit, mille käigus uuritakse, kas ettevõtte tegevus vastab Euroopa komisjoni poolt sätestatud kriteeriumitele⁴⁹.

2.2. Kriteeriumid, millele peab volitatud ettevõtja vastama

Vastavalt ÜTSi artikli 5a määratletakse volitatud ettevõtjat äriühinguna, kes seoses tolliga seotud toimingutega on usaldusväärne partner tarneahelas ja kes saab kogu ühenduses kasutada soodustusi, kui ta vastab nimetatud artiklis esitatud kriteeriumitele. Kriteeriumid, millele ettevõtja peab vastama, võib ÜTSi artikli 5a põhjal jagada 4 suuremasse gruppi:⁵⁰

- 1) ettevõtja tegevus peab vastama tollieeskirjadele;
- 2) ettevõttel peab olema tollikontrolli võimaldav rahuldav äri- ja transpordandiandmete haldamise süsteem;
- 3) ettevõtte finantsiline maksejõulisus peab olema tõestatud;
- 4) ettevõtte peab vastama kehtestatud julgeoleku- ja turvalisusstandarditele.

Käesoleva töö raames korraldatud küsitluse⁵¹ tulemusel selgus, et 50st küsitletust 92% pidas volitatud ettevõtja staatuse andmise üheks põhikriteeriumiks ettevõtte tegevuse vastavust Euroopa komisjoni poolt kehtestatud tollieeskirjadele. 68% vastanutest teadis, et lisaks tollieeskirjadele vastavusele peab ettevõtte omama ka rahuldavat äri-, finants- ja transpordandiandmete haldamise süsteemi. Lisaks oli 76% vastanutest veendunud, et ettevõtte peab staatuse taotlemiseks tegelema kaupade eksportimise või importimisega ning 56% vastanutest arvas, et ettevõtte põhikapitali suurus peab olema vähemalt 400 000 krooni. Volitatud ettevõtja staatuse taotlemiseks ei pea ettevõtte tegelema kauba impordi või

⁴⁸ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 2

⁴⁹ Volitatud ettevõtja käsitleva katsemeetme aruanne, lk 4. 05.12.2007

⁵⁰ Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus nr 648/2005, 13. aprill 2005, millega muudetakse nõukogu määrust nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 5a

⁵¹ Vt Lisa 1

ekspordiga. Staatust saavad taotleda tarneahela kõik liikmed, sh tootjad, ekspediitorid, kaubavedajad, laopidajad ning tolliagendid⁵². Samuti ei ole Euroopa komisjoni, parlamendi ega ka nõukogu poolt määratud, kui suur peab olema ettevõtte põhikapital, et oleks võimalik taotleda volitatud ettevõtja staatust.

Vastavalt ÜTSi artiklile 14h, vastab ettevõtte tollieeskirjade täitmise nõuetele, kui taotluse esitamisele eelnenud viimase kolme aasta jooksul ei ole taotlejal või taotleja seaduslikul esindajal (näiteks tolliagendil) olnud vähemtähtsaid tollieeskirjade rikkumisi. Siinkohal väärib tähelepanu, et eraldi tuleb vaadelda eelmises peatükis kirjeldatud rasket kuritegu ning käesolevas peatükis käsitletavat vähemtähtsat rikkumist. Näiteks kui tolliametnik leiab, et ettevõtte on toime pannud raske kuriteo tolliseadustiku mõistes, siis taotluse menetlusprotseduuri ei alustata. Kui aga ettevõtte ei ole toime pannud rasket kuritegu tolliseadustiku mõistes, siis alustatakse ettevõtte auditeerimisprotsessi ning selgitatakse välja, kas ettevõtte on rikkunud tollieeskirju vähemtähtsamal määral.

Selleks, et pädev tolliametnik saaks hinnata, kas taotlejal on olnud vähemtähtsaid rikkumisi, peab ametnik eelkõige silmas pidama, et:⁵³

- 1) nii olulisi kui vähemtähtsaid rikkumisi tuleb vaadelda kumulatiivselt;
- 2) uurida tuleb rikkumiste sagedust võrreldes tollialaste tegevuste arvu ja mahuga;
- 3) tegemist ei tohi olla ettekavatsetud tahtliku pettusega;
- 4) alati tuleb vaadelda ka taotleja tausta ja tema iseärasusi;
- 5) kui rikkumise on toime pannud ettevõtja maakler, peab ettevõtja tõendama meetmeid, mida ta kavatses võtta tarvitusele maakleri rikkumiste arvu vähendamiseks.

Seega, et määrata kindlaks, mida võib pidada vähemtähtsaks rikkumiseks, tuleb esmalt juhinduda sellest, et iga juhtum on erinev, ning iga juhtumit tuleb käsitleda vastavalt asjaomase ettevõtja taustale ja suurusele eraldi. Kindlasti tuleks alati teha kindlaks, kas rikkumised osutavad probleemile, et ettevõtja ei ole teadlik tollieeskirjadest ja protseduuridest, või tulenevad hooletusest. Näiteks, kui staatust taotlev äriühing on toime pannud rikkumise seetõttu, et ta pole end täpselt viinud kurssi tollieeskirjade muudatustega ning samas on tegutsenud heas usus, siis võiks sellist rikkumist pidada vähemtähtsaks ning

⁵² Volitatud ettevõtjaid käsitleva katsemeetme aruanne, lk 3. 05.12.2007

⁵³ Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised, lk 36. 26.11.2007

ettevõtet tuleks vaid informeerida, kuidas edaspidi korrektselt toimida. Kui aga ettevõtte rikkumised on tulnud hooletusest, tahtlikust pettusest või on olnud korduvad, siis võiks pidada ettevõtte rikkumisi tõsiseks ning tuleks katkestada ettevõtte auditeerimine.

Järgnevalt tuleb tolliasutustel välja selgitada, kas ettevõtte omab tollikontrolli võimaldavat rahuldavat äri- ja transpordiandmete haldamise süsteemi. Selleks kontrollitakse:⁵⁴

- 1) kas ettevõtte peab raamatupidamissüsteemi, mis on vastavuses tunnustatud raamatupidamis põhimõtetega;
- 2) kas ettevõtte võimaldab tolliasutustele ligipääsu oma raamatupidamise-, tolli- ja vajaduse korral transpordiandmete haldamise süsteemile mõnel järgneval moel:⁵⁵
 - a) paber kandjal, kui nõutava teabe hulk on piiratud (näiteks aastaaruande kontrollimisel);
 - b) CD-ROMil, kui on tegemist suurema hulga andmetega ja neid tuleb töödelda. (näiteks teatud ajavahemiku jooksul toimunud finantstehingute kontrollimine);
 - c) juurdepääs interneti teel ettevõtja veebilehe kaudu.
- 3) kas ettevõtte kasutab tolli poolt aktsepteeritud logistikasüsteemi⁵⁶;
- 4) kas ettevõtte kohaldab oma tüübi ja suurusele vastavat nõuetekohast halduskorraldust;
- 5) kas ettevõttel on olemas sisekontroll, mille abil oleks võimalik tuvastada ebaseaduslikke või ebaregulaarseid tehinguid;
- 6) kas ja kuidas on reguleeritud dokumentide haldamine;
- 7) kas ettevõtte tagab, et töötajad on teadlikud vajadusest teavitada tolliasutusi kohe, kui ilmnevad raskused seoses tollieeskirjade järgmisega (näiteks ebatavalised või kahtlased veodokumendid, ebatavalised vedusid puudutavad teabetaotlused, põhjendamata veosed, rikutud plommid);
- 8) kas ettevõtte rakendab sobivaid infotehnoloogilisi turvameetmeid (näiteks tule müüre ja viirusetõrjet) oma arvutisüsteemide kaitsmiseks volitamata sissetungide eest.

⁵⁴ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14i

⁵⁵ Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised, lk 39. 26.11.2007

⁵⁶ Seda kriteeriumit ei kohaldata volitatud ettevõtja sertifikaadi turvalisus ja julgeolek puhul

Autori arvates peaks punktis 6 nimetatud valdkonna kontrollimise käigus tolliametnikud pöörama eelkõige tähelepanu sellele, kes ettevõtte töötajatest pääseb ligi ettevõtte jaoks olulist informatsiooni sisaldavatele dokumentidele ning kas nende dokumentide vaatlemisest jääb maha kontrolljälg, mille abil oleks võimalik tuvastada, kes ja millal on olulistele andmetele ligi pääsenud.

Samuti peaks ettevõtte olema tarvitusele võtnud meetmeid, takistamaks dokumentide võltsimist või kaotsiminekut. Näiteks peaks ettevõtte hoidma oma dokumente seifis, turvaruumis või paroolidega kaitstud arvutis, mis jätkaks automaatselt jälje dokumentide vaatlemisest. Nimetatud turvameetmed on autori arvates olulised seetõttu, et minimeerida dokumentide võltsimise võimalust. Sarnaselt peaks olema kaitstud ka loetelu punktis 1 nimetatud raamatupidamisprogrammid.

Maksevõimega seotud kriteeriumid, millele tollialaste lihtsustuste taotleja peab vastama on välja toodud ÜTSRSi artiklis 14j. Artiklis on öeldud, et taotleja finantsiline maksejõulisus on tõendatud, kui tal on 3 viimase aasta jooksul olnud rahaline seis, mis on piisav tema kohustuste täitmiseks. Ettevõtte, mis on asutatud vähem kui 3 aastat tagasi, saab oma maksejõulisust tõestada nii mitme aasta dokumentide põhjal, kui ettevõtte on tegutsenud.⁵⁷

Ettevõtte maksejõu hindamiseks viiakse esmalt ettevõttes läbi finantsanalüüs. Analüüsil kasutatakse lähteandmetena taotleja viimaste aastate aastaaruandeid, bilansse ja rahavoogude analüüse. Finantsanalüüsi käigus hinnatakse eelkõige ettevõtte jätkusuutlikkust, varade likviidsust ja tootlust, võõrkapitali osatähtsust, ettevõtte rentaablust ning nõuete ja kohustuste suhet. Lisaks analüüsitakse ka äriühingu tegevussuhtarve – nõuete laekumise kiirust ja tarnijate arvete kuluväldet. Finantsanalüüsil saadud suhtarvude hindamiseks kasutatakse rahvusvaheliselt tunnustatud hindamiskriteeriumeid ning arvestatakse ettevõtte tegevusest tulenevaid eripärasid (näiteks ei saa samade kriteeriumite järgi hinnata tootmisega tegelevat ja teenuseid pakkuvat ettevõtet).⁵⁸

⁵⁷ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14j

⁵⁸ Maksu- ja Tolliamet. Ettevõtte finantsnäitajad. 19.02.2008

Pärast finantsanalüüsi, kui ettevõtte maksevõimest on saadud esmane ülevaade, analüüsitakse teavet, mis on seotud taotleja finantstegevusest tulenevate iseärasustega. Sellise teabe eesmärgiks ei ole niivõrd välja selgitada ettevõtte maksevõimet vaid pigem soovitakse teada, millised on taotleja suhted teiste majandusüksustega⁵⁹. Näiteks arvestatakse siinkohal:⁶⁰

- 1) millised on taotleja suhted krediidasutustega;
- 2) ega taotleja ei ole tunnistanud maksejõuetuks ega ole likvideerimisel;
- 3) ega taotleja ei ole sõlminud makselepingut⁶¹;
- 4) ega taotlejat ei ole külastanud kohtutäitur viimase kolme aasta jooksul, kes ei oleks tema suhtes esitatud nõuet seoses tollimaksu edasilükkamise tagatisega;
- 5) ega taotleja ei ole viimase kolme aasta jooksul viivitanud selliste summade maksmisega, mida ta seadusest tulenevalt peab tolliasutusele maksma (näiteks tolli- ja käibemaks ning aktsiis);
- 6) kas seadusega sätestatud kohustuslikud aruanded on esitatud seaduses sätestatud tähtaegade jooksul;
- 7) kas ja millised on audiitorite või nõukogu märkused äritegevuse jätkumise raskuste kohta;

Ettevõtte maksevõime hindamisel on finantsanalüüsi kõrval väga olulisel kohal ettevõtte suhted erinevate asutuste ja ametkondadega. Kui näiteks selgub, et suhtarvude analüüsil saadud tulemused on ettevõttel väga head, kuid suhtluses oma partnerite ja erinevate ametkondadega on tegemist väga konfliktse ja probleemse partneriga, siis võib tolliasutus leida, et maksevõimega seotud kriteeriumid ei ole täidetud ning mitte jätkata edasist menetlust. Näiteks võib ettevõtet pidada probleemseks juhul, kui ettevõtte ei ole tasunud oma võlgnevusi krediidasutustele või koostööpartneritele õigeaegselt, mille tulemusel on krediidasutused või partnerid pidanud pöörduma inkasso teenuseid pakkuva ettevõtte poole. Samuti võib ettevõtet pidada probleemseks, kui ettevõtte ei esita kohustuslikke aruandeid tähtaja jooksul, mille tõttu tuleb ettevõttele korduvalt saata meeldetuletusi ning hoiatusi.

⁵⁹ Buldas, V. AEO loaelne kontroll. 19.02.2008

⁶⁰ Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised, lk 55, 56. 26.11.2007

⁶¹ Makselepingud on ettevõtja ja tolliasutuste vahelised lepingud, mille kohaselt äriühing maksab võlad tolliasutusele kokkulepitud aja jooksul, kui ta on rahalistes raskustes või tal on probleeme rahavoogudega ning ta ei suuda seetõttu võlga õigel ajal maksta

Viimaks peab ettevõtte teatud juhtudel⁶² vastama kehtestatud julgeoleku- ja turvalisusstandarditele, mis on täpsemalt määratletud ÜTSRSi artiklis 14k. Vastavalt nimetatud artiklile loetakse taotleja julgeoleku ja turvalisuse standardid täidetuks, kui:⁶³

- 1) taotletava sertifikaadiga hõlmatud toimingutega seoses kasutatavad hooned ja muud alad (laadimiskaid, veolad) on varustatud vahendite ja sissepääsukontrolli meetmetega, mis takistavad ebaseaduslikke sisenemisi (laohoonete sissepääsud peaks olema kindlalt lukustatavad);
- 2) kaupade käitlemise meetmed hõlmavad kaitset mis tahes materjali sisseviimise, vahetamise või kaotamise ning kaubasaadetiste omavolilise avamise eest (kõik sissetulevad ja väljaminevad kaubad peaks olema dokumenteeritud);
- 3) vajaduse korral on välja töötatud keeldude ja piirangutega seotud impordi- ja/või ekspordilitsentside käitlemise ja nende kaupade muudest kaupadest eristamise kord;
- 4) taotleja on võtnud kasutusele meetmeid, mis võimaldavad tema äripartnereid selgesti tuvastada (ettevõtte peaks pidama andmebaasi, mis sisaldab vajalikke andmeid äripartnerite kohta);
- 5) taotleja teostab turvalisusega seotud ametikohtadel töötavate isikute suhtes seadusega lubatud piires julgeolekukontrolli ning taustauuringuid;
- 6) taotleja tagab, et tema asjaomased töötajad osalevad aktiivselt turvateadlikkuse tõstmise programmides (ettevõtte peaks oma töötajatel võimaldama tööajast käia vastavasisulistel koolitustel).

Autori arvates võiks loetelu veel täiendada ühe punkti võrra. Nimelt peaks artikkel 14k sätestama konfidentsiaalsuse nõuded isikutele, kes töötavad ametikohtadel, mis otseselt on seotud ettevõtte turvalisuse ja julgeolekuga (näiteks peaks olema töötajatel keelatud igasugune info levitamine, mis on seotud kauba liikumise ja käitlemisega). Lisaks laieneks konfidentsiaalsuse nõue ka sellisele teabele nagu info ladude ja tootmishoonete sissepääsuparoolide kohta, kelle käes või kus hoitakse turvalisuse ja julgeoleku kohalt oluliste kohtade sissepääsuvõtmeid või -kaarte ning kus täpselt asuvad ja missuguse meetodiga töötavad ettevõtte turvasüsteemid (kaamerad ja liikumisandurid).

⁶² Juhul, kui ettevõtja taotleb sertifikaati turvalisus ja julgeolek või sertifikaati tollialased lihtsustused ning turvalisus ja julgeolek

⁶³ Euroopa Parlamendi määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14k

Isikute ärisaladuse kaitsmise nõue võiks näiteks olla tagatud töölepinguga, kus eraldi punktina oleks välja toodud ärisaladuse kaitse nõue. See tähendab, et juhul, kui isik on rikkunud konfidentsiaalsuse nõuet, peaks ettevõttel olema võimalik isikult nõuda kahjutasu, mis info levimisel on tekkinud või võib tulevikus tekkida. Töölepingus sätestatud konfidentsiaalsuse nõue aitaks ära hoida sellise info levikut, mida võiksid enda huvides ära kasutada kurjategijad (näiteks info, mis puudutab strateegilise kauba vedu ning ladustamist).

Peatüki juures väärrib tähelepanu ka asjaolu, et mitte kõikide ettevõtjate puhul ei kontrollita kõikidele eelpool nimetatud kriteeriumitele vastavust. Nimelt analüüsitakse enne auditeerimisprotsessi alustamist põhjalikult ettevõtte tegevusvaldkonda. Analüüsi tulemusel selgitatakse välja, missugused on ettevõtjaga kaasnevad riskid, millele tolliametnikud enim tähelepanu peaksid pöörama. Sellest tulenevalt toimub audit vaid riskivaldkonnas.⁶⁴ Näiteks äratav tolliametnikes enim kahtlust asjaolu, kas ettevõtte vastab maksevõime ja turvalisuse- ja julgeolekualastele kriteeriumitele. Sel juhul kontrollitakse vaid ettevõtte vastavust nimetatud tingimustele ning teistele valdkondadele niipalju tähelepanu ei pöörata (või ei pöörata üldse).

Samuti väärrib tähelepanu, et kogu menetlusprotsessi jooksul on tolliasutusel, kes tegeleb ettevõtte auditeerimisega, kohustus konsulteerida teiste liikmesriikide tolliasutustega, et oleks võimalik tuvastada ettevõtte võimalikku kriteeriumitele mittevastavust mõnes teises liikmesriigis⁶⁵. Selline üle-euroopaline teabevahetus on vajalik eelkõige seetõttu, et oleks võimalik tuvastada nende ettevõtete tegevusega seotud üksikasju, kes tegutsevad aktiivselt mitmes Euroopa Liidu liikmesriigis.

⁶⁴ Buldas, V. AEO loaelne kontroll. 19.02.2008

⁶⁵ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14m

2.3. Volitatud ettevõtja sertifikaadi väljastamine

Volitatud ettevõtja sertifikaadi menetlemise perioodiks on tolliseadustiku rakendamise seaduses ette nähtud 300 kalendripäeva⁶⁶, mille jooksul peab tolliasutus jõudma läbida kõik menetlusprotsessi etapid. Töö raames korraldatud uurimuses⁶⁷ paluti asjaomastel isikutel järjestada volitatud ettevõtja staatuse menetlusprotsessi etapid, mille tulemusel selgus, et vaid 32% vastanutest teab, kuidas toimub volitatud ettevõtja staatuseks esitatud taotluste menetlemine.

Tähelepanu väärrib, et sertifikaadi andmise menetlemiseks ettenähtud tähtaeg 300 kalendripäeva kehtib vaid perioodil 1. jaanuar 2008 - 31. detsember 2009⁶⁸. Alates aastast 2010 lüheneb periood 90 kalendripäevani.⁶⁹ Autori arvates on üleminek 300 kalendripäevasest perioodist 90 päevasele perioodile ilmselgelt liiga järsk üleminek. Näiteks võiks aastast 2010 vähendada sertifikaadi menetlemise perioodi 180 kalendripäevale ning alles aastast 2012 võiks kehtima hakata 90 päevane sertifikaadi menetlemise periood. Seda seetõttu, et tolliasutused saaksid järk-järgult harjuda lühema ajaga, mis auditeerimisprotsessiks ja konsulteerimiseks ette on nähtud.

Kui staatuse andmise menetlemisega tegelev tolliasutus leiab, et 300 kalendripäevast jääb väheseks, on tal võimalus pikendada sertifikaadi menetlemiseks ettenähtud aega. Seda küll ainult 30 päeva võrra ja ainult juhul, kui tolliasutus teavitab ettevõtjat tähtaja pikendamisest ning pikendamise põhjustest 90 päeva enne esmase tähtaja möödumist⁷⁰. Autori jaoks jääb küsitavaks, kuidas on tolliasutustel võimalik esmast tähtaega pikendada alates aastast 2010, kui kehtima hakkab 90 päevane sertifikaadi menetlemise periood. Nimelt ei ole 90 päevase perioodi jooksul võimalik ettevõtjat 90 päeva enne tähtaja saabumist teavitada menetlusperioodi pikendamisest. Seetõttu tuleks autori arvates lisada tolliseadustiku rakendussätetesse säte, mis näeks tolliasutustele ette kohustuse alates aastast 2010 teavitada ettevõtjaid tähtaja pikendamisest hiljemalt 60. kalendripäeval pärast taotluse menetluse võtmisest.

⁶⁶ *Samas*, 2

⁶⁷ Vt Lisa 1

⁶⁸ Rouine, D. Authorised Economic Operator and International Supply Chain Security. 02.02.2008

⁶⁹ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14o

⁷⁰ *sama*

Pärast sertifikaadi menetlusperioodi väljastatakse taotlejale määramata tähtjaks üks kolmest sertifikaadist:⁷¹

- 1) Volitatud ettevõtja sertifikaat – tollialased lihtsustused
- 2) Volitatud ettevõtja sertifikaat – turvalisus ja julgeolek
- 3) Volitatud ettevõtja sertifikaat – tollialased lihtsustused ning turvalisus ja julgeolek.

Olenemata, missugune kolmest sertifikaadist väljastatakse, jõustub see 10. tööpäeval pärast väljastamist ning seda tunnustatakse võrdselt kõigis liikmesriikides⁷². Töö raames korraldatud uurimuses⁷³ selgus, et vaid 48% vastanutest teadis, et sertifikaati tunnustatakse ilma tingimusteta kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides. Peaaegu sama suur osa (46%) vastanutest märkis, et sertifikaati tunnustatakse nendes liikmesriikides, kus ettevõtte teostab tolliga seotud toiminguid. Autori arvates võiks selline vastus olla tingitud volitatud ettevõtja taotlusest, kus peab olema märgitud liikmesriigid, kus teostatakse tolliga seotud toiminguid.

⁷¹ *samas*, 14a

⁷² *samas*, 14q p. 1-3

⁷³ Vt Lisa 1

3. VOLITATUD ETTEVÕTJA SERTIFIKAADID, NENDE PEATAMINE JA KEHTETUKS TUNNISTAMINE

3.1. Volitatud ettevõtja sertifikaadid

Volitatud ettevõtja sertifikaat „tollialased lihtsustused“ antakse ühenduses asutatud ettevõtjale, kes taotleb tollieeskirjadega ette nähtud lihtsustusi ning kes vastab tollieeskirjade täitmise, asjakohaste raamatupidamisstandardite ja maksevõimega seotud kriteeriumidele⁷⁴. Kriteeriumid, millele antud staatuse taotleja peab vastama olid märgitud peatükis 2.2. Lisaks on tingimused, millele tollialaste lihtsustuste taotleja peab vastama, loetletud ÜTSRSi artiklites 14h, 14i ja 14j.

Töö raames korraldatud küsitluses⁷⁵ paluti 50-l asjaomasel isikul vastata, mis on muuhulgas volitatud ettevõtja staatuse „tollialased lihtsustused“ taotlemiseks vajalikud kriteeriumid, millele ettevõtja peab vastama. Rohkem kui pooled vastanutest (68%) teadsid, et tollialaste lihtsustuste taotleja tegevus peab vastama tollieeskirjadele, ettevõtte peab omama rahuldavat äri-, finants- ja transpordandmete haldamise süsteemi ning ettevõtja peab olema maksejõuline. Peaaegu sama palju vastanutest (64%) märkis (lisaks eelpool nimetatule), et ettevõtja peab regulaarselt tegelema kaupade deklareerimisega ning olema tegelenud ettevõtlusega vähemalt 3 aastat. Nii see aga ei ole – volitatud ettevõtja staatust taotlev ettevõtja ei pea ilmtingimata tegelema kaupade deklareerimisega, tähtis on vaid asjaolu, et ettevõtja oleks osa tarneahelast. Samuti ei ole sätestatud nõuet selle kohta, kui kaua peab ettevõtte olema tegutsenud, et ta võiks taotleda staatust „tollialased lihtsustused“.

Kui ettevõtja on täitnud artiklites 14h-14j sätestatud tingimused, on sertifikaadi omanikul õigus järgmisele:⁷⁶

- 1) Ettevõtja saab taotleda tollialaseid lubasid hõlpsamalt ja kiiremini kui sertifikaadita ettevõtja (näiteks kohapeal toimuva tollivormistuse luba);

⁷⁴ Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised, lk 7. 26.11.2007

⁷⁵ Vt Lisa 1

⁷⁶ Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised, lk 13. 26.11.2007; Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14b lg 1, 4

- 2) Ettevõtja poolt deklareeritud kaupade suhtes viiakse läbi vähem füüsilisi- ja dokumendikontrolle, kuna ettevõtjal on sertifikaadita ettevõtjate suhtes madalam riskitase⁷⁷;
- 3) Ettevõtja poolt deklareeritud kaupade ja dokumentide kontrollimise korral eelisjärjekorras käitlemine. See tähendab, et kui tolliamet otsustab volitatud ettevõtja esitatud üld- või tollideklaratsiooniga hõlmatud saadetist pärast riskianalüüsi siiski täiendavalt kontrollida, viib ta vajaliku kontrolli läbi alati eelisjärjekorras;
- 4) Võimalus taotleda ettevõtja poolt deklareeritud kaupade kontrollimist teatavas kohas. See tähendab, et volitatud ettevõtja võib paluda viia tollikontroll läbi temale kõige soodsamas kohas, kus see võtab ettevõtja jaoks kõige vähem aega või tekitab volitatud ettevõtjale kõige vähem kulusid.

Autori arvates ei ole asjakohane ÜTSRSi 14b lõikes 4 sätestatud soodustus, et volitatud ettevõtja sertifikaadi omanik võib taotleda kaubasaadetiste kontrolli läbiviimist kohas, mis on sobilik just ettevõtjale. Nimelt näitab autori praktika tolliagendi ametikohal, et seda soodustust kohaldatakse kõikide ettevõtjate (ka nende, kes ei oma volitatud ettevõtja staatust) suhtes. See tähendab, et iga ettevõtja, kelle kaup on suunatud füüsilisele läbivaatlusele, võib taotleda kauba kontrolli läbiviimist just sellises kohas, mis on ettevõtjale kõige soodsam. Seetõttu tuleks autori arvates kaaluda artikli 14b lõike 4 muutmist või kehtetuks tunnistamist rakendussätete selguse huvides.

Volitatud ettevõtja staatusega seotud küsitlus⁷⁸, sisaldas ka küsimust hüvede kohta, mis kaasnevad „tollialaste lihtsustuste“ sertifikaadiga. Enamus vastanutest (72%) teadis, et üks hüve, mis staatusega kaasneb on vähem füüsilisi- ja dokumendikontrolle kaubasaadetistele ja kaubadokumentidele. Heaks näitajaks võib pidada ka seda, et kõikidest vastanutest 64% teadis, et sertifikaadi omaniku kaubasaadetisi ja -dokumente kontrollitakse tolli poolt eelisjärjekorras. Märkimist väärib ka asjaolu, et 58% vastanutest arvas, et tollialaste lihtsustuste sertifikaadi omanik võib deklareerida kaupa, esitades vaid osaliselt täidetud kaubadeklaratsiooni. Paraku peab aga märkima, et sellise hüve kasutamise võimalust sertifikaadi „tollialased lihtsustused“ omanikul ei ole.

⁷⁷ European Commission. The Authorised Economic Operator, lk 3. 28.11.2007

⁷⁸ Vt Lisa 1

Volitatud ettevõtja sertifikaat „turvalisus ja julgeolek” on ettevõtjatele, kes taotlevad turvalisuse- ja julgeolekualaseid tollikontrolli hõlbustusi kauba sisenemisel ühenduse tolliterritooriumile või kauba lahkumisel ühenduse tolliterritooriumilt⁷⁹. Sertifikaat antakse ettevõtjale, kes on Euroopa ühenduses asutatud ja kes vastab tollieeskirjade täitmise, asjakohaste raamatupidamisstandardite ja maksevõimega seotud kriteeriumidele ning kelle turvalisuse ja julgeoleku standardid on nõuetekohased⁸⁰. Nimetatud kriteeriumid on täpsemalt välja toodud ÜTSRSi artiklites 14h–14k ning üksikasjalikumalt täpsustatud käesoleva töö peatükis 2.2.

Töö raames korraldatud küsitluses⁸¹ esitati muuhulgas küsimus, mis oli esitatud kontrollimaks asjaomaste isikute teadlikkust nendest nõuetest, millele tuleb sertifikaadi „turvalisus ja julgeolek“ taotlejal vastata. Vastavalt 90% ja 84% küsitletutest teadsid, et ettevõtja tegevus peab vastama kehtestatud tollieeskirjadele ning Euroopa komisjoni poolt kehtestatud turvalisuse ja julgeoleku standarditele. Vaid 14% nimetas, et lisaks eeltoodule peab ettevõtja olema võtnud tarvitusele meetmeid, mis võimaldaks tolliasutustel hõlpsalt taotleja äripartnereid tuvastada. Peab märkima, et teadlikkus viimasest kriteeriumist peaks olema kindlasti suurem, sest tegemist on tolliasutuste jaoks väga olulise kriteeriumiga. Näiteks, kui ettevõtja äripartnerid on raskesti tuvastatavad või tolli jaoks kõrge riskitasemega⁸² äriühingud, võib toll leida, et sertifikaati taotleva ettevõtte turvalisuse ja julgeolekuga seotud kriteeriumid ei ole täidetud.

Turvalisuse ja julgeoleku sertifikaadi taotleja peaks seega oma strateegias näitama kõrget teadlikkust turvalisus- ja julgeolekumeetmetest nii ettevõtte sees kui ka ärisuhetes klientide, tarnijate ja väliste teenusepakkujatega⁸³. Ettevõtte võib turvalisusega seotud riskide maandamiseks teostada teatud aja tagant eneseanalüüsi, mis aitaks tuvastada tekkinud julgeoleku ja turvalisusega seonduvaid riske. Pärast riskide kindlaks tegemist tuleb ettevõtjal võtta kasutusele meetmeid riskide minimeerimiseks või maandamiseks. Selline pidev enesehindamine lihtsustaks kindlasti tolliasutuste tööd ettevõtte auditeerimisel ning

⁷⁹ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14a, lg 1, p. a

⁸⁰ Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised, lk 7. 26.11.2007

⁸¹ Vt Lisa 1

⁸² Kõrge riskitasemega on näiteks ettevõtja, kes on vahele jäänud salakaubaveoga, sihilikult deklareerinud kaupa tollikoodi all, millel on madalamad impordimaksud või valetanud kauba päritolu kohta, madalamate impordimaksude eesmärgil

⁸³ Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised, lk 58. 26.11.2007

lisaks annaks selline tegutsemisviis ka märku sellest, et ettevõtja on eelkõige ise huvitatud, et turvalisuse ja julgeolekuga seotud riskid oleks minimaalsed.

Kui ettevõtte vastab eelpool nimetatud kriteeriumitele, on tal õigus järgmisele:⁸⁴

- 1) Alates 01. juulist 2009 peab pädev tolliasutus volitatud ettevõtjale teatama enne tema kauba saabumist ühenduse tolliterritooriumile, kas kaubasaadetis on pärast julgeoleku ja turvalisuse riskianalüüsi valitud täiendavaks füüsiliseks kontrolliks või mitte (juhul kui see ei ohusta läbiviidavat kontrolli). Samas jääb tolliasutustele õigus kontrolli läbi viia ka siis, kui volitatud ettevõtjat ei ole sellest teavitatud;⁸⁵
- 2) Alates 01. juulist 2009 võib volitatud ettevõtja esitada lihtsustatud impordi ja ekspordideklaratsioone⁸⁶. Kohustuslikud andmed, mis volitatud ettevõtjal tuleb igal juhul esitada on toodud ÜTSRSi lisas 30a. Märkimist väärib ka asjaolu, et volitatud ettevõtja staatusega vedajad, ekspediitorid ja tollimaaklerid võivad seda soodustust kasutada üksnes nende klientide puhul, kellel on volitatud ettevõtja sertifikaat turvalisus ja julgeolek;
- 3) Sarnaselt sertifikaadile "tollialased lihtsustused", viiakse sertifikaadi "turvalisus ja julgeolek" omanike poolt deklareeritud kaupade suhtes läbi vähem füüsilisi- ja dokumendikontrolle;
- 4) Ettevõtja poolt deklareeritud kaupade ja dokumentide läbivaatuse korral on tolliasutustel kohustus kontrollida volitatud ettevõtja kaupu ja dokumente eelisjärjekorras;
- 5) Võimalus taotleda kontrolli suunatud kaupade läbivaatluse teostamist ettevõtjale sobivaimas kohas;
- 6) Võimalus hõlpsamalt taotleda tollialaseid lihtsustusi.

Punktis 6 viidatud lihtsustuste all on silmas peetud neid tollieeskirjades sätestatud lihtsustusi, mida saavad taotleda ka need ettevõtjad, kes ei oma volitatud ettevõtja staatust. See tähendab, et kui lihtsustust taotleval isikul on volitatud ettevõtja sertifikaat, ei pea tolliasutus uuesti kontrollima tingimusi, mida volitatud ettevõtja staatuse andmisel on juba

⁸⁴ *samas*, 7, 13-15

⁸⁵ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14b lg 2

⁸⁶ *samas*, 14b, lg 3

kord kontrollitud⁸⁷. Nii näiteks on nimetatud sertifikaadi omanikul võimalus taotleda kohapeal toimuva tollivormistuse luba ilma, et volitatud ettevõtja peaks esitama tollile täiendavaid andmeid ettevõtte kohta⁸⁸.

Töö raames korraldatud uurimuse⁸⁹ tulemusel selgus, et veidi rohkem kui pooled (54%) uuringus osalenutest oskasid nimetada sertifikaadi "turvalisus ja julgeolek" peamisi hüvesid. Autori arvates võiks see protsent kindlasti kõrgem olla, kuna kui ettevõtja ei ole teadlik hüvedest, mis staatusega kaasnevad, siis ei ole tal ka motivatsiooni volitatud ettevõtja staatust omandada.

Volitatud ettevõtja sertifikaat "tollialased lihtsustused ning turvalisus ja julgeolek" antakse ühenduses asutatud ettevõtjale, kes vastab tollieeskirjade täitmise, asjakohaste raamatupidamisstandardite ja maksevõimega seotud kriteeriumidele ning kelle turvalisuse ja julgeoleku standardid on nõuetekohased ning kes soovib kasutada kõiki volitatud ettevõtja soodustusi⁹⁰. Sertifikaadi omanik peab vastama ÜTSRSi artiklites 14h–14k sätestatud kriteeriumitele, mida on üksikasjalikumalt täpsustatud käesoleva töö peatükis 2.2.

Selgitamaks välja asjaomaste isikute teadlikkust kriteeriumitest, millele peab staatuse „tollialased lihtsustused ning turvalisus ja julgeolek“ taotleja vastama, küsitleti⁹¹ 50 isikut, kes igapäevaselt tegelevad kaupade liikumisega. Väga heaks tulemuseks võib pidada näitajat, et 84% vastanutest teadis, et staatuse „tollialased lihtsustused ning turvalisus ja julgeolek“ saamiseks peab ettevõtte kohaldama halduskorraldust, mis vastaks ettevõtte iseärasustele ja mis oleks sobiv kaubavoogude haldamiseks. Samuti võib heaks pidada näitajat, et 78% vastanutest oskas nimetada, et staatuse taotleja peab kohaldama nõuetekohast korda ettevõtte dokumentide ja andmete arhiveerimiseks ning andmete kaotsimineku kaitseks. Paraku teadis vaid 48%, et lisaks eeltoodule peab ettevõtte omama ka sisekontrolli, mis aitaks tuvastada ebaseaduslikke ning -regulaarseid tehinguid.

⁸⁷ Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised, lk 14. 26.11.2007

⁸⁸ Euroopa komisjoni määrus nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, 2. juuli 1993, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 263

⁸⁹ Vt Lisa 1

⁹⁰ Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised, lk 8. 26.11.2007

⁹¹ Vt Lisa 1

Kui ettevõtte kontrolli tulemusel on tolliametnikud jõudnud järeldusele, et staatust taotlev ettevõtte vastab kehtestatud kriteeriumitele, on sertifikaadi omanikul õigus kasutada kõiki neid soodustusi, mida saavad kasutada sertifikaatide „tollialased lihtsustused“ ning „turvalisus ja julgeolek“ omanikud (loetletud peatükkides 2.3.1 ja 2.3.2).

Lähtudes eeltoodust, on ettevõtjatel võimalus valida, milliseid soodustusi nad kasutada soovivad ning millistele tingimustele nad seega vastama peavad. Näiteks laevandusettevõtte ei pruugi olla huvitatud tollialaste lihtsustuste kasutamisest, kuna ta ei kasutaks neid kunagi. Samas aga kauba ekspordiga tegelev ettevõtja, kelle peamiseks tegevusalaks on kaubavahetus Euroopa ja ühenduseväliste riikide vahel võiks soovida, et teda tunnustataks kui turvalist ja usaldusväärset partnerit rahvusvahelises tarneahelas, millest tulenevalt võiks selline ettevõtja taotleda mõlemaid – nii tollialaste lihtsustuste kui ka turvalisuse ja julgeoleku sertifikaati.⁹²

Euroopa komisjoni eelduste kohaselt peaks volitatud ettevõtja staatuses oleval äriühingul olema eelis teiste staatust mitteomavate ettevõtjate ees, kuna volitatud ettevõtja on oma staatuse saamiseks pidanud täitma kindlad kriteeriumid, mistõttu võib ta tunduda koostööpartneritele usaldusväärsemana⁹³. Kui tegemist on näiteks ettevõtjaga, kellel on volitatud ettevõtja turvalisuse ja julgeoleku sertifikaat, siis võivad rahvusvahelises tarneahelas olevad äriühingud eelistada pigem ettevõtjat, kellele on pädevate ametiasutuste poolt väljastatud sertifikaat, mis kinnitab tema vastavust standarditele, kui äriühingut, keda pole nimetatud sertifikaadiga tunnustatud. See tähendab aga seda, et lisaks seadusest tulenevatele hüvedele saavad volitatud ettevõtjad kasutada kõikvõimalikke kaudseid hüvesid, mis staatusega kaasnedavad võivad.

3.2. Volitatud ettevõtja sertifikaadi peatamine

Olenemata sellest, et volitatud ettevõtja sertifikaat väljastatakse määramata ajaks, peab sertifikaadi omanik siiski pidevalt jälgima, et ta vastaks endiselt nõuetele, millele vastavust kontrolliti sertifikaadi taotlemisel ja ettevõtja auditeerimisel. Samuti peavad tolliasutused sertifikaadi omanikke aeg-ajalt riskivaldkondades uuesti auditeerima, et oleks võimalik

⁹² European Commission. The Authorised Economic Operator, lk 3. 28.11.2007

⁹³ sama

kindel olla, et ettevõtte on endiselt usaldusväärne partner. Kui aga tuvastatakse, et volitatud ettevõtja ei vasta enam sertifikaadi omamise aluseks olevatele tingimustele või kriteeriumitele, peatab tolliasutus volitatud ettevõtja sertifikaadi⁹⁴.

Kui tolliasutustel on tekkinud põhjendatud kahtlused selles osas, et ettevõtja ei vasta sertifikaadi aluseks olevatele tingimustele või kriteeriumitele, teatab pädev tolliasutus kahtlustest sertifikaadi omanikule. Teatamise päevast alates on sertifikaadi omanikul õigus 30 päeva jooksul olukorda parandada või esitada põhjendused tekkinud olukorra kohta⁹⁵. Kui põhjendused on piisavad, võib tolliasutus jätta sertifikaadi peatamata. Piisavaks põhjenduseks võib pidada näiteks fakti, et laohooned on muutunud ebaturvalisteks vääramatu jõu (maavärin) tõttu.

Kui volitatud ettevõtja sertifikaadi omanik ei suuda puudusi piisavalt põhjendada ega ka olukorda paranda 30 päeva jooksul, teavitab pädev tolliasutus asjaomast ettevõtjat volitatud ettevõtja staatuse peatamisest 30 kalendripäevaks, et ettevõtja saaks võtta kasutusele vajalikke meetmeid olukorra parandamiseks. Kui asjaomane ettevõtja ei võta 30 kalendripäeva jooksul tarvitusele meetmeid, mis võiksid tema olukorda parandada, kuid tõendab, et soodustuste peatamise tähtaja pikendamise korral on tingimuste täitmine võimalik, peatab sertifikaati väljaandev tolliasutus volitatud ettevõtja staatuse veel 30 kalendripäevaks. Kui ka pärast teistkordset tähtajapikendust volitatud ettevõtja sertifikaadi omanik ei suuda puuduseid kõrvaldada, tunnistatakse temale antud sertifikaat kehtetuks.⁹⁶

Siinkohal tuleks tähelepanu pöörata tähtajale, mis vahendite leidmiseks on antud. Autori arvates ei pruugi 30 ega ka 90 päeva olla piisav aeg võtmaks tarvitusele meetmeid puuduste kõrvaldamiseks. Näiteks võib kuluda rohkem kui 90 päeva juhul, kui ettevõttes on tuvastatud infotehnoloogiline viga, mille parandamine nõuab olemasolevate programmide põhjalikku uuendamist või uute programmide juurutamist. Erilist tähelepanu peaks siinkohal pöörama suurettevõtetele ja kontsernidele, sest just nendes võib uute infotehnoloogiliste lahenduste rakendamine osutada väga pikaks ja aeganõudvaks protsessiks. Seetõttu võiks autori arvates olla ÜTSRSi artiklis 14t sätestatud piisavate

⁹⁴ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14r, lg 1 p. a

⁹⁵ *samas*, 14r, lg 1

⁹⁶ *samas*, 14t, lg 2, 4

meetmete leidmise tähtjaks kuni 180 päeva, millest tulenevalt saaks iga konkreetse juhtumi puhul tolliasutus otsustada, missugune tähtaeg on ettevõtte jaoks piisav.

Kui asjaomane ettevõtja on tolliasutuse hinnangul etteantud tähtaja jooksul ning piisaval määral võtnud kasutusele vajalikke meetmeid volitatud ettevõtjale seatavatele tingimustele ja kriteeriumidele vastamiseks, taastab sertifikaati väljaandev tolliasutus ettevõtja soodustused ning teavitab sellest asjaomast ettevõtjat ning teiste liikmesriikide tolliasutusi. Tolliasutus taastab ettevõtja soodustused hiljemalt 30 kalendripäeva jooksul pärast seda, kui ettevõtte on esitanud tolliasutusele vajalikud materjalid, tõendamaks oma vastavust ettenähtud kriteeriumitele ja tingimustele. Samuti on tolliasutustel õigus ise probleemset valdkonda ettevõttesse auditeerima minna, veendumaks, et ettevõtte on võtnud tarvitusele kõikvõimalikud meetmed puuduste kõrvaldamiseks.⁹⁷

Siinkohal väärrib tähelepanu, et ühenduse tolliseadustikus ega ka selle rakendussätetes ei ole määratletud, kuidas peaks toimuma puuduste kõrvaldamiseks antud tähtaja lugemine juhul, kui ettevõtja sertifikaat on peatatud näiteks mõne maksevõimega seotud kriteeriumi tõttu, kuid mõne aja möödudes tuvastatakse ka ettevõtja mittevastavus näiteks turvalisuse ja julgeolekuga seotud kriteeriumile. Seaduses ei ole sätestatud, kas puuduste kõrvaldamiseks vajalike meetmete leidmise tähtaega hakatakse lugema hetkest, kui on tuvastatud esimene mittevastavus kriteeriumile või kulgeb tähtaja lugemine iga kriteeriumi mittevastavuse puhul eraldi. Autori arvates tuleks igat kriteeriumit vaadelda eraldi, mistõttu peaks eraldi toimuma ka tähtaja lugemine. See tähendab, et kui tuvastatakse ettevõtja mittevastavus maksevõimega seotud kriteeriumile, antakse tolliasutuste poolt välja otsus, ning kui teatud aja pärast tuvastatakse ka ettevõtja mittevastavus turvalisuse ja julgeolekuga seotud kriteeriumile, tuleks välja anda uus, eelmisest eraldiseisev, otsus.

Lisaks eeltoodule, on tolliasutustel õigus volitatud ettevõtja sertifikaat peatada, kui on piisavalt alust arvata, et sertifikaadi omanik on toime pannud teo, mis on seotud tollieeskirjade rikkumisega ning mis annab alust kriminaalmenetluse alustamiseks⁹⁸. Seejuures on oluline, et tollieeskirjade rikkumine oleks pahatahtlik, ning et tegemist oleks

⁹⁷ European Commission. Authorised Economic Operator. Project Report by the Customs2007 Group, lk 11. 07.12.2007

⁹⁸ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14r, lg 1, p. b

olulise eeskirjade rikkumisega. Juhul, kui ettevõtja rikkumine on vähetähtis võrreldes tema tollialaste tegevuste arvu ja mahuga ning kui tolliasutusel ei teki kahtlust volitatud ettevõtja heausksuse suhtes, võib tolliasutus otsustada mitte peatada volitatud ettevõtja sertifikaati⁹⁹.

Väärrib rõhutamist, et tähtsust ei oma asjaolu, kas ettevõtte suhtes on kriminaalmenetlus algatatud või mitte. Tolliametniku jaoks on sertifikaadi peatamiseks oluline, et oleks täidetud tingimused kriminaalmenetluse algatamiseks. See tähendab, tolliametnik ei pea sertifikaadi peatamiseks ootama, kuni ettevõtja suhtes on alustatud kriminaalmenetlus, vaid ametnik võib sertifikaadi peatada kohe, kui on täidetud esmased eeldused kriminaalmenetluse algatamiseks. Autor arvab, et selline määratlus on vajalik eelkõige seetõttu, et ära hoida võimalikku kahju, mis võib tekkida ettevõtte ebaseaduslikust tegevusest. Näiteks on tolliasutusel on alust arvata, et ettevõtte on tegelenud salakaubaveoga. Kui ettevõtte sertifikaati kohe pärast kriminaalmenetluse eelduste tekkimist ei peatata, võib ettevõtte enne menetluse algatamist tegeleda jätkuvalt ebaseadusliku kaubaveoga.

Volitatud ettevõtja võib ka ise taotleda talle antud sertifikaadi peatamist. Vastavalt ÜTSRSi artiklile 14u lõikele 1 võib ettevõtja taotleda volitatud ettevõtja staatuse peatamist, kui ta ei vasta ajutiselt tingimustele, mis on vajalikud volitatud ettevõtja sertifikaadi saamiseks. Sellisel juhul teatab volitatud ettevõtja sellest sertifikaati väljaandvale tolliasutusele, märkides taotlusesse tähtaja, milleks ta on võimeline taastama kriteeriumidele vastavuse. Ühtlasi teavitab ettevõtja sertifikaati väljaandvat tolliasutust kasutusele võetavatest meetmetest ja neile kuluvast ajast.¹⁰⁰

Kui ettevõtja on ise leidnud, et ta ei vasta volitatud ettevõtjale kehtestatud kriteeriumitele, ning taotlenud seetõttu oma sertifikaadi peatamist, saab ta ise määrata tähtaja, mis kulub puuduste kõrvaldamiseks. See tähendab, et erinevalt olukorrast, kus ettevõtja sertifikaat peatatakse tolliasutuse initsiatiivil, ei ole tolliseadustiku rakendussätetes kehtestatud piiraga, mille jooksul peab ettevõtte leidma meetmeid puuduste kõrvaldamiseks. Autori arvates on selline regulatsioon väga õigustatud, kuna see motiveerib ettevõtjaid teostama enesekontrolle, tuvastamaks volitatud ettevõtjale kehtestatud kriteeriumitele vastavust või mittevastavust.

⁹⁹ *samas*, 14r, lg 1

¹⁰⁰ *samas*, 14u, lg 1

Töö raames korraldatud küsitluse¹⁰¹ tulemusel selgus, et 78% vastanutest teadis, et volitatud ettevõtja sertifikaat peatatakse juhul, kui ettevõtja taotleb sertifikaadi peatamist. Märkimist väärib ka asjaolu, et 70% vastanutest arvas, et volitatud ettevõtja sertifikaat peatatakse juhul, kui ettevõtja ei kuulu enam rahvusvahelisse tarneahelasse. Sellist sätet tollialastest õigusaktidest ei leia, kuid sarnase sätte rakendamist võiks kaaluda, kuna autori arvates on sel juhul tolliasutustel selgem ülevaade ettevõtjatest, kes on aktiivselt kaasatud rahvusvahelisse tarneahelasse.

3.3. Volitatud ettevõtja sertifikaadi kehtetuks tunnistamine

Juhul, kui volitatud ettevõtja staatust omav ettevõtte ei vasta volitatud ettevõtjatele kehtestatud tingimustele ja kriteeriumitele peatatakse ettevõtja sertifikaat 30-ks kuni 60-ks kalendripäevaks. Kui selle aja jooksul ei ole ettevõtja võtnud kasutusele piisavaid meetmeid, et vastata ÜTSRSi artiklites 14h-14k sätestatud tingimustele, tunnistatakse ettevõtja sertifikaat kehtetuks¹⁰². Tähelepanu väärib, et ettevõtte ei pea olema kõrvaldanud puuduseid 30-90 päeva jooksul, vaid ta peab olema näidanud üles enda poolset initsiatiivi (võtnud tarvitusele piisavaid meetmeid) puuduste kõrvaldamiseks tulevikus.

Siinkohal tuleks selgitada, mida peaks pidama initsiatiivi näitamiseks (piisavate meetmete tarvitusele võtmiseks), et ei tekiks arusaamatusi tolliametnike ja ettevõtjate vahel. Näiteks võib kahetimõistmine tekkida olukorras, kus isik ei ole tähtajaks kõrvaldanud suuremat osa puudustest, kuid on maandanud olulisemad puudustega kaasnevad riskid. Sel juhul võib ettevõtjale tunduda, et ta on näidanud piisavat initsiatiivi kuna on kõrvaldanud just peamised ohuallikad. Seevastu tolliametnik võib vaadelda puuduseid kogumis, ning leida, et kuna enamus puudustest on endiselt kõrvaldamata, siis ei saa seda pidada ka initsiatiivi näitamiseks. Autori arvates tuleks kirjeldatud olukorras kindlasti lähtuda asjaolust, kas maandatakse või on maandatud peamised riskid.

Samuti tunnistatakse volitatud ettevõtja sertifikaat kehtetuks juhul, kui volitatud ettevõtja staatust omav ettevõtte rikub tõsiselt tollieeskirju, mille puhul puudub ettevõttel

¹⁰¹ Vt Lisa 1

¹⁰² European Commission. Authorised Economic Operator. Project Report by the Customs2007 Group, lk 11. 07.12.2007

edasikaebamisõigus¹⁰³. Näiteks puudub ettevõttel edasikaebamisõigus juhul, kui ettevõtte suhtes on jõustunud süüdimõistetv (kohtu)otsus ning ettevõtte ei ole oma otsust vaidlustanud selleks ettenähtud tähtaja jooksul.

Sarnaselt volitatud ettevõtja sertifikaadi peatamisega on volitatud ettevõtjal võimalus taotleda (kriteeriumitele mittevastavuse tõttu) sertifikaadi kehtetuks tunnistamist¹⁰⁴. Nimelt võib ettevõtja leida, et ta ei soovi enam olla volitatud ettevõtja, kuna tal ei ole tarvis kasutada hüvesid, mis tulenevad sertifikaadist¹⁰⁵. Tähelepanu väärrib, et juhul, kui ettevõtja on ise taotlenud sertifikaadi kehtetuks tunnistamist, ei kehti ettevõtjale ÜTSRSi artiklis 14v lõikes 4 sätestatud piirang, mille kohaselt ei tohi ettevõtja, kelle sertifikaat on kehtetuks tunnistatud, esitada 3 aasta jooksul uut taotlust saamaks volitatud ettevõtjaks.

Töö raames korraldatud uurimuse¹⁰⁶ tulemusel selgus, et enamus vastanutest teadis korrektselt ära märkida tingimused, milliste puhul tunnistatakse volitatud ettevõtja sertifikaat kehtetuks. Nimelt 96% vastanutest märkis, et sertifikaat tunnistatakse kehtetuks juhul, kui staatust omav ettevõtte rikub tõsiselt tollieeskirju ning 76% teadis, et sertifikaat tunnistatakse kehtetuks ka juhul, kui ettevõtja on ise seda taotlenud.

Peatüki juures väärrib märkimist, et juhul, kui tolliasutus on otsustanud tunnistada kehtetuks volitatud ettevõtja sertifikaadi „turvalisus ja julgeolek“ või „tollialased lihtsustused ning turvalisus ja julgeolek“, tuleb tolliasutusel kaaluda ettevõtjale automaatselt uue sertifikaadi „tollialased lihtsustused“ väljastamist, kui kriteeriumid, mis viimase nimetatud sertifikaadi saamiseks on jätkuvalt täidetud¹⁰⁷. See tähendab, kui „turvalisus ja julgeolek“ või „tollialased lihtsustused ja turvalisus ja julgeolek“ sertifikaadi omanik ei vasta enam turvalisuse ja julgeolekuga seotud kriteeriumitele, kuid vastab jätkuvalt tollieeskirjade, raamatupidamisstandardite ja maksevõimega seotud kriteeriumitele, väljastatakse ettevõtjale uus sertifikaat „tollialased lihtsustused“.

¹⁰³ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14v, lg 1 p. b

¹⁰⁴ *samas*, 14v, lg 1 p. c, d

¹⁰⁵ Selline olukord võiks tekkida juhul, kui ettevõtja on vahetanud tegevusvaldkonda, mille tulemusel ei kuulu ta enam rahvusvahelisse tarneahelasse

¹⁰⁶ Vt Lisa 1

¹⁰⁷ Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, 18. detsember 2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikkel 14s, lg 3

KOKKUVÕTE

Lõputöö „Volitatud ettevõtja staatus ja selle rakendamine Eestis“ eesmärgiks oli välja selgitada, kas Eesti ettevõtjad on teadlikud volitatud ettevõtja staatuse peamistest omadustest. Lähtuvalt töö eesmärgist püstitas autor järgmise hüpoteesi: Eesti ettevõtjad ei ole teadlikud volitatud ettevõtja staatuse peamistest omadustest, millest tulenevalt ei ole olnud küllaldane ettevõtjate teavitamine.

Eesmärgini jõudmiseks ja püstitatud hüpoteesi tõestamiseks kirjeldas autor töö teoreetilises osas volitatud ettevõtja staatuse olemust, rakendumist, menetlusprotsessi, staatusega kaasnevaid hüvesid ning staatuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise aluseid. Paralleelselt eeltooduga analüüsis autor, milliseid probleeme lahendab volitatud ettevõtja staatus ning missuguseid probleeme võib tekkida volitatud ettevõtja staatuse rakendamisel. Probleemide leidmisel tegi autor omapoolsed ettepanekud võimalike lahenduste osas.

Lisaks teoreetilise osa analüüsile viis autor ankeetküsitluse näol läbi uurimuse isikute seas, kes puutuvad igapäevaselt kokku rahvusvahelise kaubandusega. Küsitluse eesmärgiks oli uurida, kui teadlikud on rahvusvahelisse tarneahelasse kuuluvad isikud volitatud ettevõtja staatuse peamistest omadustest. Lisaks oli uurimuse eesmärgiks välja selgitada, kui edukaks peetakse teavitustööd volitatud ettevõtja staatusest. Küsitlusest saadud tulemusi kajastati töös paralleelselt teoreetilise osa analüüsimisega.

Uuringu tulemusena selgus, et isikud, kes puutuvad igapäevaselt kokku rahvusvahelise kaubandusega, ei ole piisavalt teadlikud volitatud ettevõtja staatuse peamistest omadustest. Kõige selgemalt tõestasid seda väidet vastused küsimustele, mis puudutasid tingimusi, millele ettevõtja peab vastama, kui ta soovib saada volitatud ettevõtjaks. Samuti neile küsimustele, mis puudutasid volitatud ettevõtja staatuse andmise menetlusprotsessi ning hüvesid, mida saavad kasutada volitatud ettevõtjad.

Nimelt selgus uurimusest, et rohkem kui pooled vastanutest ei tea korrektselt nimetada neid kriteeriumeid, millele peab ettevõtja vastama, kui ta soovib saada volitatud ettevõtjaks. Samuti jõuti uurimuse käigus tulemuseni, mis näitas, et enamus küsitluses osalenud

isikutest ei tea, milline on täpne menetlusprotsess, mis viiakse läbi juhul, kui ettevõtja soovib saada volitatud ettevõtjaks. Viimase olulise punktina võib uurimuse tulemustest tuua välja asjaolu, et enam kui pooled vastanutest ei ole teadlikud hüvedest, mis kaasnevad erinevate volitatud ettevõtja staatustega.

Küsitluse teise osana uuriti, vastajate isiklikele kogemustele ja arvamustele tuginedes, kui edukalt on toimunud staatusest teavitamine. Uurimusest selgus, et volitatud ettevõtja staatuse teavitustöö ei ole olnud edukas kuna peaaegu kõik vastanutest märkisid, et informeerimine volitatud ettevõtja staatusest on olnud puudulik. Oma arvamust põhjendati jagatava info vähesuse ja pealiskaudsusega. Lisaks tõestab teavitustöö ebaedukust asjaolu, et enam kui pooled küsitluses osalenutest peavad volitatud ettevõtja staatuse andmist ebapiisavalt reguleerituks.

Uurimuse tulemuste analüüsile tuginedes tegi lõputöö autor ettepaneku töötada välja ning teha kättesaadavaks käsiraamat, mis annaks isikutele põhjaliku ülevaate olulisematest teemadest, mis on seotud volitatud ettevõtjaga. Käsiraamat leevendaks autori arvates probleemi, et isikud, kes kuuluvad rahvusvahelisse tarneahelasse, ei ole teadlikud volitatud ettevõtja staatuse peamistest omadustest. Samuti võib käsiraamatu väljaandmist pidada üheks teavitustöö osaks, mille tulemusel võiks muutuda isikute arvamus teavitustööst ja selle käigus jagatavatest materjalidest.

Autor loodab, et lõputöö on abiks volitatud ettevõtja teemalise käsiraamatu koostamisel, võimalikuks abimaterjaliks tulevastel koolitustel ning volitatud ettevõtja teema populariseerimisel. Samuti, et lõputöö on abiks ettevõtjatele, kes sooviksid täpsemat informatsiooni volitatud ettevõtja staatuse kohta ning tolliametnikele, kes saaksid probleemide tekkimisel otsida võimalike lahendusi käesolevast lõputööst.

SUMMARY

Present graduation, “The status of authorised economic operator and it’s effectuation in Estonia” purpose was to find out, if Estonian enterprisers know about main qualities of authorised economic operator status. According to the purpose the author put up following hypothesis: Estonian enterprisers are not cognized about main qualities of authorised economic operator status, which means that informing about authorised economic operator has not been sufficient.

For reaching the purpose and proving the hypothesis, the author described in the theoretical part of present graduation, essential point of authorised economic operator, it’s effectuation, it’s procedures, it’s benefits and bases of suspension and invalidation. Parallel to this, the author analysed, which problems will be solved after the status of authorised economic operator has been actuate and which problems may arise when the status applies. After finding the problems, the author made its proposals about possible solutions.

In addition to the theoretical analysis, the author carried out a study among people who contact with international trade on daily bases. The purpose of this study was to find out how much do people, who are part of international trade supply chain, know about main qualities of authorised economic operator status. Furthermore, the purpose of the study was to find out how successful has the informing been. Results of the study are reflected parallel with the analysis of the theoretical part.

As a result of this study, author found out that people who contact with international trade on daily bases, are not enough aware about main qualities of the authorised economic operator status. The statement was most clearly proved by answers to the questions which were about conditions, which have to be accomplished when enterprise wants to be authorised economic operator. Also these questions which were about procedure rules of giving an authorised economic operator status and benefits which will be given enterprise that will be authorised economic operator.

The research showed that more than half of the participants do not know those criteria's which have to be accomplished when the enterprise wants to be an authorised economic operator. Author also find out that majority of the participants do not know the exact rules of the procedure which will be carried out when enterpriser wants to be an authorised economic operator. Finally, author find out that more than half of the participants do not know the benefits which are attended with authorised economic operator status.

The other part of the study researched how successful has been the informing procedure. Results relied on personal experiences and opinions of the respondents. The study showed that informing about authorised economic operator status has not been successful because almost everyone noticed that informing about authorised economic operator has been deficient. Respondents accounted their opinion with notice that information about authorised economic operator had been incomprehensive and ostentatious. In addition, more than half of the participants think that the regulation about authorised economic operator is not regulated enough, which proves that informing has been unsuccessful.

Relying on the results of the study, the author made a proposal to work out and make a manual accessible, which would give overview about authorised economic operator status. Author thinks that the manual would relieve the problem that people who are involved in international trade supply chain are not aware of main qualities about authorised economic operator. Publishing the manual may also be a part of informing procedure. The manual could change person's opinion about informing procedure.

Author hopes that the present graduation helps to work out the manual about authorised economic operator status. Also, the present graduation could be a hand material in incoming schoolings and popularizing the theme of authorised economic operator. Finally, the present graduation will be helpful for enterprisers who would like to know about authorised economic operator status and for customs officers who could find possible solutions, from the present graduation, when problems arise up.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

1. Benefits from Implementation of the WCO Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade.
<http://www.kra.go.ke/knowledgemanagement/pdf/wco/Benefits%20of%20Implementing%20WCO%20Framework%20of%20Standards.pdf>. 14.12.2007
2. Buldas, V. AEO loaeelne kontroll.
http://www.emta.ee/public/AEO_ettev_tte_auditeerimine.ppt. 19.02.2008
3. Euroopa komisjon. E-tolli mitmeaastane strateegiline plaan 2007. aasta muudatus.
www.emta.ee/doc.php?22036. 14.11.2007
4. Euroopa komisjon. E-tolli mitmeaastane strateegiline plaan, 2007 aasta muudatus. Lisa 2.
www.emta.ee/doc.php?22038. 12.12.2007
5. Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Suunised.
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/AEO_guidelines_et.pdf. 26.11.2007
6. Euroopa komisjon. Volitatud ettevõtjad. Volitatud ettevõtja Compact mudel.
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/AEO_compact_model_et.pdf. 20.11.2007
7. Euroopa komisjoni määrus nr 1875/2006, millega muudetakse määrust nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik. 18.12.2006. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:360:0064:0125:ET:PDF>. 22.10.2007
8. Euroopa komisjoni määrus nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92, 2. juuli 1993, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik. 02.07.1993. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:02:06:31993R2454:ET:PDF>. 22.10.2007
9. Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus nr 648/2005, millega muudetakse nõukogu määrust nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik. 13.04.2005. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:117:0013:0019:ET:PDF>. 22.10.2007

10. European Commission. Authorised Economic Operator. Project Report by the Customs2007 Group.
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/Project_report_Authorised_Economic_Operator.pdf. 07.12.2007
11. European Commission. The Authorised Economic Operator.
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/AEO_strategic_paper_en.pdf. 28.11.2007
12. Friedenthal, L. Euroopa Liidu e-tolli strateegia elluviimine.
<http://raamatupidaja.ee/177146art/>. 17.01.2008
13. HM Revenue & Customs. Authorised Economic Operators.
<http://www.businesslink.gov.uk/bdotg/action/layer?topicId=1079533121&site=106>.
20.12.2007
14. Kapsi, H. Muudatused ühenduse tolliseadustikus. <http://www.koda.ee/index.php?id=2334>.
22.11.2007
15. Karistusseadustik. 06.06.2001. – RT I 2001, 61, 364, RT I 2008, 13, 87
16. Maksu- ja Tolliamet. 2004. aasta arendusprojektide loetelu.
<http://www.emta.ee/?id=845&highlight=NCTS>. 27.01.2008
17. Maksu- ja Tolliamet. AEO kliendikoolitused. <http://www.emta.ee/?id=23547>. 12.06.2007
18. Maksu- ja Tolliamet. Ettevõtte finantsnäitajad. <http://www.emta.ee/public/finants.pdf>.
19.02.2008
19. Maksu- ja Tolliamet. Selgitavad märkused volitatud ettevõtja enesehindamise kohta.
http://www.emta.ee/public/selgitavad_m_rkused_k_simustiku_t_itmiseks.pdf 02.02.2008
20. Maksu- ja Tolliamet. Tollideklaratsioonide töötlemise süsteem COMPLEX.
<http://www.emta.ee/?id=3131&highlight=COMPLEX>. 25.01.2008
21. Rouine, D. Authorised Economic Operator and International Supply Chain Security.
[http://www.ey-avocats.com/Global/assets.nsf/Ireland/VAT_Tax_Watch_-_Authorised_Economic_Operator/\\$file/Authorised%20Economic%20Operator%20and%20International%20Supply%20Chain%20Security.pdf](http://www.ey-avocats.com/Global/assets.nsf/Ireland/VAT_Tax_Watch_-_Authorised_Economic_Operator/$file/Authorised%20Economic%20Operator%20and%20International%20Supply%20Chain%20Security.pdf). 02.02.2008
22. Sullivan H, Van Arnam R. New WCO criteria for authorized economic operator.
<http://www.barnesrichardson.com/news/overview.aspx?NewsID=323144205>. 19.12.2007
23. Volitatud ettevõtjaid käsitleva katsemeetme aruanne.
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/AEO_pilot_report_et.pdf. 05.12.2007

24. World Customs Organization. Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade.

http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/normes_WCO_en.pdf. 17.12.2007

25. World Customs Organization. WCO SAFE Framework of Standards.

<http://www.un.org/sc/ctc/pdf/SAFE.pdf>. 17.12.2007

LISA 1 - KÜSITLUS

Käesolev uurimus on koostatud eesmärgiga selgitada välja asjaomaste isikute teadlikkust volitatud ettevõtja staatusest. Küsitlus on anonüümne, ning uurimusest saadud infot kasutatakse vaid vastavasisulise lõputöö täiendamiseks. Küsitlus on jaotatud kaheks erinevaks osaks, millest esimene puudutab otseselt volitatud ettevõtja staatusega seotud regulatsiooni. Teine osa puudutab Teie kogemusi ja arvamusi seoses staatuse rakendamisega. Lähtuvalt uurimuse eesmärgist palun vastata esimese osa küsimustele abimaterjale kasutamata, kuna sellisel moel nähtub kõige paremini, kui edukalt on teavitatud asjaomaseid isikuid uuest staatusest.

Ette tänades,

Annika Bauman

I OSA

Märkige Teie arvates õiged vastused (kasutades allajoonimist, kustutades Teie arvates valed vastused, märkides Teie arvates õiged vastused eri värvi fondiga või mõnel muul sellisel viisil).

- 1) Mida tähendab „volitatud ettevõtja staatus“?
 - a. Rahvusvahelises tarneahelas oleva ettevõtja tunnustamine usaldusväärse ja turvalise partnerina
 - b. Ettevõtjat, kellel on õigus tolliformaalsustega seotud soodustustele
 - c. Ettevõtjat, kes on asutatud Eesti seaduste alusel ning kellele on Maksu ja Tolliameti poolt väljastatud luba kaupade elektrooniliseks deklareerimiseks
 - d. Ettevõtjat, kellele on antud luba importida või eksportida kaupu ilma tolliformaalsusi teostamata

- 2) Mis on volitatud ettevõtja staatuse saamise/andmise põhikriteeriumid?
 - a. Ettevõtja peab olema asutatud Eesti seaduste alusel ning ta peab tegelema kaupade importimise ja/või eksportimisega
 - b. Ettevõtte tegevus peab vastama Euroopa Komisjoni poolt kehtestatud tollieeskirjadele
 - c. Ettevõtte peab omama rahuldavat äri-, finants- ja transpordandiandmete haldamise süsteemi
 - d. Ettevõtte põhikapitali suurus peab olema vähemalt 400 000 EEK-i

- 3) Missugused on muuhulgas staatuse „tollialased lihtsustused” tingimused, millele ettevõtte peab vastama?
 - a. Ettevõtja tegevus peab vastama tollieeskirjadele; ettevõtte peab omama asjakohast äri-, finants- ja transpordandiandmete haldamise süsteemi; ettevõtte peab olema maksejõuline
 - b. Ettevõtte peab regulaarselt tegelema kaupade deklareerimisega; ettevõtte peab omama asjakohast personaliandmete haldamise süsteemi; ettevõtte peab olema tegutsenud vähemalt 3 aastat

- c. Ettevõtte peab vastama Siseministri poolt kehtestatud määrusele 2007/157; ettevõtte peab omama finantsandmete haldamise süsteemi; ettevõttel ei tohi olla maksuvõlgnevusi
- 4) Missugused on muuhulgas staatuse „tollialased lihtsustused” peamised hüved ettevõtjale?
- a. Võimalus kaupa importida/eksportida ilma tollideklaratsiooni esitamata
 - b. Võimalus deklareerida kaupa, esitades vaid osaliselt täidetud tollideklaratsiooni
 - c. Vähem füüsilisi ja dokumendikontrolle kaubasaadetistele ja -dokumentidele
 - d. Kaubasaadetise ja -dokumentide kontrollimine eelisjärjekorras
- 5) Missugused on muuhulgas staatuse „turvalisus ja julgeolek” tingimused, millele ettevõtte peab vastama?
- a. Taotleja tegevus peab vastama Euroopa Komisjoni poolt kehtestatud turvalisuse ja julgeoleku standarditele
 - b. Taotleja peab olema tollilao pidaja ning tema tegevus peab olema kooskõlas tollieeskirjadega
 - c. Taotleja tegevus peab vastama Euroopa Komisjoni, Parlamendi ja Nõukogu poolt kehtestatud tollieeskirjadele
 - d. Taotleja peab olema rakendanud meetmeid, mis võimaldaks tema äripartnereid selgesti tuvastada
- 6) Missugused on muuhulgas staatuse ”turvalisus ja julgeolek” peamise hüved ettevõtjale?
- a. Ettevõtja võib esitada vähem andmeid ülddeklaratsioonides
 - b. Turvalisuse ja julgeolekualaste riskide korral tõhusam riigipoolne kaitse
 - c. Ettevõtja varustamine eriti turvaliste andmete haldamise süsteemidega
 - d. Ettevõtjat teavitatakse enne kaubasaadetise saabumist, kas kaubasaadetis või kaubadokumendid suunatakse kontrolli või mitte
- 7) Missugused on muuhulgas staatuse „tollialased lihtsustused ning turvalisus ja julgeolek” tingimused, millele ettevõtja peab vastama?
- a. Ettevõtte peab kohaldama nõuetekohast korda ettevõtte dokumentide ja andmete arhiveerimiseks ning andmete kaotsimineku kaitseks
 - b. Ettevõtte peab kohaldama halduskorraldust, mis vastab ettevõtte tüübile ja suurusele ning mis on sobiv kaubavoogude haldamiseks
 - c. Ettevõttel peab olema sisekontroll, mille abil oleks võimalik tuvastada ebaseaduslikke või ebaregulaarseid tehinguid
- 8) Kuidas toimub volitatud ettevõtja staatuse taotlemise protsess? (järjestage etapid)
- a. Taotlust hakatakse läbi vaatama ning muuhulgas kontrollitakse, et ettevõtja ei oleks toime pannud majandustegevusega seotud kuritegu
 - b. Väljastatakse sertifikaat
 - c. Taotlusega tutvuvad teised Euroopa Liidu liikmesriigid
 - d. Taotlus aktsepteeritakse, ning aktsepteerimisest teavitatakse ka ettevõtjat
 - e. Taotleja täidab nõuetekohase taotluse ning esitab selle Maksu- ja Tolliamet keskusesse

- f. Hakatakse tegelema taotluse menetlemisega, mis võtab aega kuni 300 kalendripäeva
- 9) Missugustel tingimustel võib muuhulgas peatada volitatud ettevõtja sertifikaati?
- Volitatud ettevõtja sertifikaati ei saa peatada
 - Juhul, kui ettevõtte ei kuulu enam rahvusvahelisse tarneahelasse (nt on tegevusvaldkonda vahetanud)
 - Ettevõtja taotleb sertifikaadi peatamist
 - Ettevõtjal on tekkinud maksuvõlgnevused
- 10) Missugustel tingimustel võib muuhulgas tunnistada volitatud ettevõtja sertifikaat kehtetuks?
- Volitatud ettevõtja staatust omav ettevõtte rikub tõsiselt tollieeskirju
 - Kord saadud volitatud ettevõtja sertifikaati ei saa kehtetuks tunnistada
 - Ettevõtja taotleb sertifikaadi kehtetuks tunnistamist
 - Ettevõtja ei ole esitanud kahe viimase aasta jooksul Maksu ja Tolliametile oma tegevuse aastaaruandeid
- 11) Millises ulatuses tunnustatakse volitatud ettevõtja staatust Euroopa Liidus?
- Eestis välja antud staatust tunnustatakse vaid Eestis
 - Volitatud ettevõtja staatust tunnustatakse nendes Euroopa Liidu liikmesriikides, kus ettevõtte teostab tolliga seotud toiminguid
 - Liikmesriigis välja antud sertifikaati tunnustatakse samaväärselt kõikides teistes liikmesriikides

II OSA

- 1) Milliste infokanalite kaudu olete saanud informatsiooni volitatud ettevõtja staatusest?
- Televisioon, raadio, ajakirjandus
 - Internet
 - Kolleegidelt, tuttavatelt
 - Koolitustelt
- 2) Millal saite informatsiooni volitatud ettevõtja staatusest?
- 2007 aasta esimesel poolel
 - 2007 aasta teisel poolel
 - 2008 aastal
- 3) Milline oli info volitatud ettevõtjast?
- Täielik
 - Piisav teadmaks põhiinformatsiooni, kuid vähene teadmaks detaile
 - Vähene
 - Puudulik
- 4) Kas ettevõtte, kus Te hetkel töötate on pidanud vajalikuks taotleda volitatud ettevõtja staatust?
- Jah
 - Ei

- 5) Kas Eestis läbiviidud teavitustöö (koolitused, info Maksu- ja Tolliameti koduleheküljel) volitatud ettevõtja staatuse kohta on olnud Teie arvates edukas? Võimaluse korral põhjendage lühidalt.
- a. Jah,
sest
 - b. Ei,
sest
- 6) Mida arvate volitatud ettevõtja staatusest?
- a. Arvan, et see on vajalik ja kasulik ning usun, et volitatud ettevõtja staatus rakendub ilma takistusteta
 - b. Arvan, et volitatud ettevõtja staatuse andmisega seotud regulatsioon on puudulik
 - c. Arvan et volitatud ettevõtja staatuse andmise idee on ebareaalne
 - d. Ei oska hinnata

Küsitluse tulemused

Uurimus viidi läbi perioodil 01.2008-02.2008. Uurimuses valiti osalema isikud, kes olid osalenud Kontakt Konverentsid poolt läbiviidud volitatud ettevõtja teemalistel koolitustel, kus lisaks koolitusmaterjalile oli kättesaadav ka info koolitusel osalenute kohta. Küsitluse läbiviimiseks võeti telefoni teel ühendust volitatud ettevõtja koolitusel osalenuga ning paluti isikut osa võtma volitatud ettevõtja staatust käsitlevast uurimusest. Pärast isiku nõusolekut saadeti küsitluse ankeet isiku poolt antud e-posti aadressile. Kokku kontakteeruti 162 isikuga, kuid küsitluse ankeedi täitsid ära ja saatsid tagasi autorile 50 isikut.

Uurimusest saadud tulemused olid järgmised (Kui suur osa vastanutest märkis ära konkreetse vastusevariandi):

I OSA			I OSA			II OSA		
1)	a.	86%	6)	a.	54%	1)	a.	0%
	b.	82%		b.	38%		b.	66%
	c.	4%		c.	22%		c.	62%
	d.	4%		d.	54%		d.	100%
2)	a.	76%	7)	a.	78%	2)	a.	18%
	b.	92%		b.	84%		b.	64%
	c.	68%		c.	48%		c.	18%
	d.	56%	8)	Korrektset järjestasid 32%		3)	a.	0%
3)	a.	68%	9)	a.	4%		b.	66%
	b.	64%		b.	70%		c.	16%
	c.	4%		c.	78%		d.	18%
4)	a.	8%		d.	68%	4)	a.	8%
	b.	58%	10)	a.	96%		b.	92%
	c.	72%		b.	4%	5)	a.	10%
	d.	64%		c.	76%		b.	90%
5)	a.	84%		d.	60%	6)	a.	10%
	b.	34%	11)	a.	6%		b.	68%
	c.	90%		b.	46%		c.	56%
	d.	14%		c.	48%		d.	22%

LISA 2 - VOLITATUD ETTEVÕTJA SERTIFIKAADI TAOTLUS¹⁰⁸

EUROOPA ÜHENDUS

Volitatud ettevõtja sertifikaadi taotlus

(Vastavalt Euroopa Komisjoni määruse 1875/2006 artikli 14c lõikele 1)

1. Taotleja		Reserveeritud tolli jaoks	
2. Taotleja juriidiline staatus		3. Asutamise kuupäev	
4. Registreeritud asukoht			
5. Peamine tegevuskoht			
6. Kontaktisik (nimi, telefon, faks, e-post)		7. Postiaadress	
8. Käibemaksu- kohustuslase registreerimis-number	9. Ettevõtja registreerimisnumber		10. Registrinumber
11. Taotletava sertifikaadi liik ☐ Volitatud ettevõtja sertifikaat– tollialased lihtsustused ☐ Volitatud ettevõtja sertifikaat - turvalisus ja julgeolek ☐ Volitatud ettevõtja sertifikaat - tollialased lihtsustused/ turvalisus ja julgeolek			
12. Tegevuse majandusvaldkond		13. Liikmesriigid, kus teostatakse tolliga seotud tegevust	

¹⁰⁸ Euroopa Komisjoni määrus 1875/2006, lisa 1C

14. Teave piiriületuse kohta	15. Juba antud lihtsustused või hõlbustused, artikkel 14k lõikes 4 nimetatud sertifikaadid
16. Kontor, kus hoitakse tollidokumente	
17. Kõikide tollidokumentide esitamise eest vastutav kontor	
18. Kontor, kus asub keskne raamatupidamine	
19. Allkiri:..... Kuupäev:..... Nimi:..... Lisade arv:.....	